

LUNDS
UNIVERSITET

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

Nya politiska vindar bland unga svenskar?

En kvantitativ analys av ungas stöd för välfärdsstaten

Författare: Jonatan Wennerlund och Louise Ekman

Kandidatuppsats: SOCK10, 15hp

Höstterminen 2023

Handledare: Axel Fredholm

Abstrakt

Denna studie undersöker hur ålder påverkar stödet för välfärdsstaten som ett mått på ideologiska förändringar bland unga medborgare i Sverige. Denna studie bygger på data från European Social Survey från 2020 med vilken studien utför en statistisk tvärsnittsanalys för att undersöka stödet för välfärden bland unga i jämförelse med andra åldersgrupper vid en viss tidpunkt. Tidigare forskning indikerar att socialpolitiken förändrats till följd av ett uppsving för marknadsliberalistiska idéer, en ökad invandring, samt ett skifte från klasspolitik till identitetspolitik i Sverige. Forskning antyder därutöver att det sker en generationell transformation och att nya generationer är mer kritisk till demokratiska institutioner. Resultaten av denna studie visar att stödet för välfärdsstaten är negativt bland unga i Sverige jämfört med andra åldersgrupper, vilket ligger i linje med utvecklingen i politiska röstningsmönster bland unga under de senaste två decennierna, men att detta inte nödvändigtvis har underminerat det generationella välfärdskontraktet.

Nyckelord:

Välfärdsstaten, ålder, röstningsmönster, generationer, marknadsliberalism, högerpopulism, socialpolitik

Antal ord: 13080

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
2 Tidigare forskning och teoretisk bakgrund	6
2.1 GAL-TAN.....	6
2.2 Från klasspolitik till identitetspolitik.....	8
2.3 Välfärdsregimer	9
2.4 Välfärd i Sverige.....	10
2.4.1 Attityder till välfärd	11
2.5 Det generationella kontraktet.....	14
2.6 Högerpopulismens framväxt.....	16
2.7 Ungas politiska deltagande och röstningsmönster.....	18
2.8 Studiens relevans	20
3 Metod	21
3.1 Metodologiska avvägningar, analysmodell och material	21
4 Bakgrund	23
4.1 Valstatistik för riksdagsvalet och skolvalet 2002–2022	23
5 Dataanalys	25
5.1 Beroende variabel	25
5.2 Oberoende variabler.....	27
5.2.1 Politisk tillhörighet som oberoende variabel	29
5.2.2 Inkomstnivå som oberoende variabel	30
5.2.3 Kön som oberoende variabel	31
5.2.4 Attityder till invandring som oberoende variabel	31
5.2.5 Ålder som oberoende variabel	32
5.3 Avslutande resultatdiskussion	34
6 Diskussion	36
7 Avslutande reflektion	40
Källförteckning	44
Appendix	47

1 Inledning

Sverige genomgår nu den största politiska förändringen sedan andra världskriget. Det svenska *folkhemmet* finns inte längre—och den unga befolkningens stöd för social välfärdspolitik sviktar—trots att dagens samhälle står inför utmaningar som inflation och arbetslöshet, en påfrestande belastning på sjukvården efter en svår pandemi, omfattande bostadsbrist och allvarliga klimatförändringar. Parallellt ser vi en utveckling i Sverige där välfärden nedmonteras och stödet för högerorienterade partier ökar—samtidigt som de rikaste skikten blir rikare, och de socioekonomiskt utsatta får det allt svårare (Cervenka 2022). Välfärdsfrågan skiljer sig stort mellan vänster- och högerblocket. Vänsterorienterade partier är i regel för en stark välfärd och omfördelning av inkomst, medan partier på högersidan snarare menar att det är marknaden som ska reglera sådana saker. Den unga befolkningen har ur en historisk kontext dragit sig till vänsterrörelsen, vilket inte längre är fallet (Nilsson 2022). I det senaste riksdagsvalet 2022 fick Tidö-partierna, som inkluderar Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna, en majoritet på 58% bland förstagångsväljare som är 18–21 år (SVT 2022). Även i skolvalen för högstadie- och gymnasieelever fick högersidan en majoritet på närmare 62% (MUCF 2022). I båda fallen var Moderaterna största parti och Sverigedemokraterna näst störst. I befolkningen i stort däremot är Socialdemokraterna det största partiet och Tidöpartierna samlade endast ihop en knapp majoritet. Det har skett ett skifte i svensk politik—både vad gäller bilden av det svenska folkhemmet och Sverige som en välfärdsstat, men också uppfattningen om unga som politiskt vänster. Denna utveckling har väckt frågor om det skiftande politiska landskapet bland yngre åldersgrupper (Svallfors 2012; García-Albacete 2014).

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka ideologiska förändringar hos unga svenskar genom att titta på attityder till Sveriges välfärdsmodell samt unga svenskars röstningsmönster. Vår hypotes är att unga personer visar en lägre grad av stöd för social välfärd än äldre. Vi ämnar diskutera denna utveckling och med hjälp av kvantitativ metod undersöka huruvida stödet för social välfärd

påverkas av ålder, men också vilka orsaker som ligger bakom ungas förändrade röstningsmönster enligt följande frågeställningar:

- Hur ser stödet ut för välfärdsstaten bland unga människor i Sverige?
- Vilka faktorer kan påverka ungas röstningsmönster?

Studiens nollhypotes (H0) är att ålder inte har någon effekt på stödet för välfärdsstaten. Studiens mothypotes (H1) är att unga svenskar visar en minskad benägenhet att stödja social välfärd.

I strävan att undersöka hur stödet för välfärdsstaten ser ut bland unga, samt vilka faktorer som kan påverka ungas röstningsmönster, gör denna studie noggrant avgränsningar mot områden som ligger utanför ramarna för studiens forskningsfråga, vilket lämnar utrymme för framtida forskning som kan bidra till en mer nyanserad förståelse av attityder gentemot välfärdsstaten bland unga. Genom att tydligt belysa uppsatsens avgränsningar strävar vi efter att skapa transparens gällande ramarna för vår studie. Variationer i regional och kulturell dynamik, som kan påverka attityder till välfärdsstaten, erkänns men utgör inte studiens primära fokus. Studien utforskar på så vis inte heltäckande tvärkulturella skillnader eller bredare variationer i politiska sammanhang. Studien syftar till att avslöja de allmänna attityderna till, och diskutera orsakerna bakom, stödet för välfärdsstaten men den gör ingen uttömmande analys av specifika välfärdspolicys eller deras effektivitet. Avslutningsvis är den temporala omfattningen av denna studie begränsad till en specifik tidsperiod. Förändringar i samhällets attityder under längre perioder diskuteras, men kartläggs inte systematiskt i denna utredning.

Uppsatsen disponeras enligt följande: Inledningsvis presenteras tidigare forskning och studiens teoretiska grundvalar. Därefter diskuteras studiens metodologiska tillvägagångssätt. På detta följer studiens dataanalys. Avslutningsvis görs en ingående analys och diskussion av vår analys mot bakgrund av teori och tidigare forskning, samt en efterföljande avslutande reflektion.

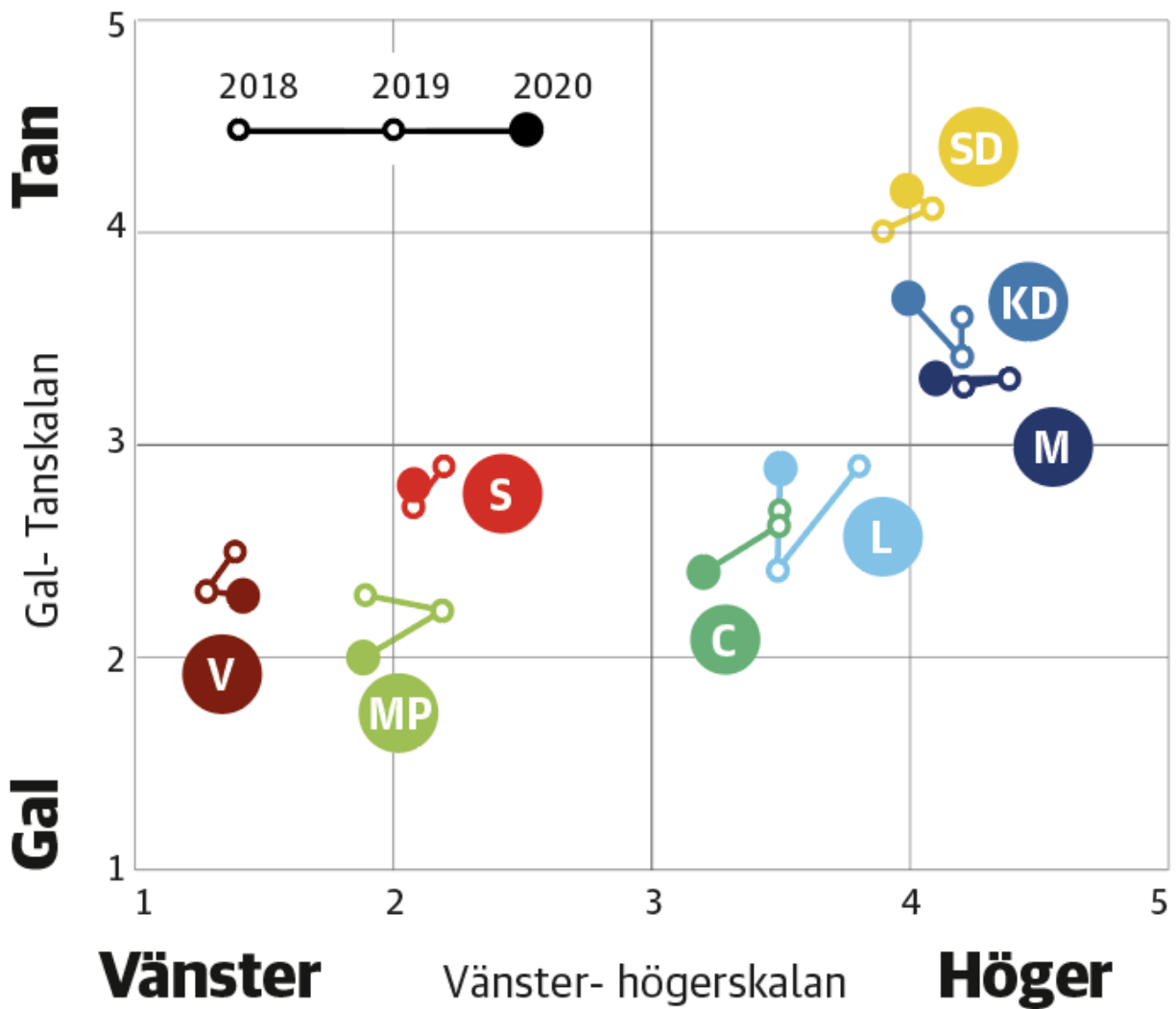
2 Tidigare forskning och teoretisk bakgrund

Vi inleder med en granskning av den tidigare forskning och teori som utgör bakgrunden mot vilken vår undersökning görs. Vi gör en genomgång av litteraturen inte bara för att kontextualisera den aktuella studien utan även för att identifiera luckor, begränsningar och områden där samtalet inom fältet förblir öppet för utforskning. Vi har inkluderat GAL-TAN-skalan som ett verktyg för att nyansera förståelsen av politiska partier. Vidare utgör Esping-Andersens (1990) teori om välfärdsregimer en bra teoretisk grund på vilken man kan diskutera den nationalstatliga välfärdens premisser. Dessutom presenterar vi det generationella kontraktet, som fokuserar på överenskommelsen där de i arbetsför ålder bidrar till dem som inte kan arbeta. Vi inkluderar även *Cultural Backlash*-teorin som belyser hur högerpopulismens uppkomst kan ses som en följd av de senaste årens förändringar i sociala och liberala värderingar. Genom att sammanställa centrala fynd och metoder som framkommit i tidigare studier, strävar vi efter att inordna vår forskning inom en bredare akademisk diskurs. Vårt val av teoretiska perspektiv är medvetet, på basis av deras relevans för forskningsfrågan och dess förmåga att erbjuda heltäckande ramverk för att kontextualisera och försöka förstå hur stödet för välfärden påverkas.

2.1 GAL-TAN

För att fördjupa förståelsen av var partier står, inte bara i ekonomiska termer utan även kulturellt och värderingsmässigt, har GAL-TAN-skalan utvecklats. Här ställs GAL (Grön, Alternativ och Libertär) mot TAN (Traditionell, Auktoritär och Nationalistisk). Notera att libertär i denna skala är liktydigt med nyliberal i en internationell bemärkelse, ej att förväxla med liberal. I en svensk kontext strävar partier på TAN-sidan efter en politik med mer restriktiv migration, hårdare straff och en betoning på kristna ideal, samtidigt som partier på GAL-sidan har en mer öppen hållning, där libertära värden, miljöfrågor och mänskliga rättigheter värderas högt (Backlund 2021). Denna skala fungerar som ett nyanserande verktyg i denna studie. I figuren nedan (Figur 2.1) illustreras en ungefärlig bild över var de svenska riksdagspartierna befinner sig på en GAL-TAN- och vänster-högerskala. Sverigedemokraterna, som klassificeras som ett högerpopulistiskt parti, befinner sig långt ut på TAN- och högeraxeln. Sverigedemokraterna definierar sig själva som ett socialkonservativt parti, men det bör emellertid beaktas att Sverigedemokraternas väljare snarare

anser sig stå i mitten på den ekonomiska vänster-högerskalan (Bolin 2015). Moderaterna är kraftigt höger, men har på senare tid även börjat röra sig längre ut på TAN-axeln (Backlund 2021).

Figur 2.1. Sveriges riksdagspartier placerade på en GAL-TAN- och vänster-högerskalan.

Grafik: Johan Andersson Källa: DN/Ipsos

2.2 Från klasspolitik till identitetspolitik

Den traditionella höger-vänsterskalan återspeglar inte den politiska spelplanen med samma träffsäkerhet som tidigare. Den ekonomiska och klassmässiga polariseringen har kommit att bli ersatt av en mer värdemässig konflikt. Den tidigare starka klasskonflikten som rörde sig mellan arbetare och kapitalet är idag både fragmenterad och snarast tabubelagd, och den får näst intill ingen uppmärksamhet i politiska debatter. I stället är det kulturella och värdemässiga konflikter som tar upp stor plats (Inglehart & Norris 2016; Mounk 2023). Att ens klasstillhörighet styr vilket parti man röstar på är något som förändrats markant sedan efterkrigstiden. Arbetarklassen brukade rösta på vänsterorienterade partier, och medelklassen på högerpartier. Inglehart och Norris (2016:25) förklarar att kulturella frågor kan ha en neutraliserande effekt vad gäller klassbaserad politisk åskådning. Medelklassen har nu börjat dra sig mer åt vänster, samtidigt som högerpopulistiska partier lockar väljare från arbetarklassen (ibid.).

I "The Identity Trap" (2023) skriver Yascha Mounk att vänstern historiskt sett varit förknippad med en kosmopolitisk och universalistisk vision av ett samhälle där människor inte definieras och begränsas av sin etnicitet, religion, kön eller sexualitet—där fokuset ligger på att uppmärksamma det som förenar oss och inte det som skiljer oss. Men, Mounk hävdar att det på senare år utvecklats en ny identitetsbaserad vänsterpolitik—"the identity synthesis" (på svenska identitetssyntesen) som syftar till att människor bör behandlas utifrån den grupp de tillhör, med målet att skapa ett mer jämlikt samhälle. Han förklarar att marginaliserade grupper enligt identitetssyntesen bör mötas med mer omtanke och upprättelse, vilket vid en första anblick kan tyckas rimligt, men enligt Mounk är identitetspolitik i praktiken kontraproduktivt. Han förklarar att det skapas en destruktiv "vi och dem"-mentalitet, vilket i sin tur ger grogrund åt högerpopulistiska rörelser. Såväl extrem högerideologi som identitetssyntesen är farlig, fortsätter Mounk, eftersom de förhindrar människor från att se sina medmänniskor för det som förenar oss, i stället för att betona våra olikheter. Mounk (2023:21) skriver: "The identity synthesis is a political trap, making it harder to sustain diverse societies whose citizens trust and respect each other". Slutligen skriver Mounk att högerpopulismen och identitetssyntesen spelar varandra i händerna—identitetspolitiken löper risken att föra väljare rakt ut till högerextremismen. Mounk förklarar:

Right-wing populists and the advocates of the identity synthesis see each other as mortal enemies. In truth, each is the yin to the other's yang. The best way to beat one is to oppose the other—and that's why everyone who cares about the survival of free societies should vow to fight both (Mounk 2023:25)

2.3 Välfärdsregimer

Esping-Andersen presenterar i "The Three Worlds of Welfare Capitalism" (1990) en jämförande analys av kapitalistiska välfärdsregimer och deras uppkomst internationellt (Svallfors 2012:8). Analysen fokuserar på regimernas konstitutionella variationer och definierar tre huvudtyper av regimer: liberala, konservativa och socialdemokratiska. Den liberala regimtypen präglas av marknadsorienterad välfärd och koppling till privat finansiering, medan den konservativa regimtypen kännetecknas av en korporativistiskt orienterad välfärd som bygger på traditionella, kristna familjevärderingar. Den socialdemokratiska regimtypen karaktäriseras av en statskontrollerad, universell välfärd med hög avkommodifiering.

Esping-Andersens arbete banade väg för ett flertal efterföljande studier som analyserar hur attityds- och konfliktmönster korresponderar med den typologi han föreslog (Svallfors 2012:8). Resultaten av dessa är inte helt entydiga. Det tycks dock råda enighet om vissa slutsatser: Det finns substantiella skillnader mellan länder i det allmänna stödet för välfärdsstaten, vilket ungefär speglar landets hängivenhet till socialpolitiska frågor; Stödet för jämlikhet, omfördelning och statlig intervention är starkast i den socialdemokratiska regimen, svagare i den konservativa regimen, och svagast i den liberala regimen (Svallfors 2012:8). Esping-Andersen (1990) föreslår att välfärdsregimerna är rotade i distinkta politiska värden och ideologier. Dessutom tenderar befintliga välfärdsregimer att forma attityder till välfärden bland sina medborgare på karaktäristiska sätt, vilket leder till en viss överensstämmelse mellan institutionaliserad välfärd och allmän opinion (Svallfors 2012:3). Under de senaste åren har emellertid den ökande etniska och kulturella mångfalden i Europa väckt frågor kring huruvida denna utgör ett hot mot välfärdsstatens legitimitet (Svallfors 2012:3), vilket diskuteras vidare i avsnitt 2.6.

Sveriges unika position på kartan över välfärdsstater beror huvudsakligen på den omfattande omfördelningen som välfärdsstaten faciliterar och på en relativt egalitär spridning av

marknadsinkomster över den aktiva befolkningen (Svallfors 1997:286). Eftersom vår uppsats behandlar en svensk kontext fokuserar vi på den socialdemokratiska regimtypen, även kallad den skandinaviska modellen. Denna utmärks, enligt Esping-Andersen (1990:27f), av ett omfattande och statskontrollerat välfärdssystem med hög avkommodifiering. Det karakteristiska för denna regimtyp är att välfärdsstaten möter medelklassens förväntningar på tjänster och förmåner som erbjuds av välfärden. Dessa förväntningar erkänns sedan som rättigheter för hela befolkningen, fördelade baserat på inkomst, oberoende av arbetsförmåga, klass eller familjekonstellation. Esping-Andersen understryker att ”all strata are incorporated under one universal insurance system, yet benefits are graduated according to accustomed earnings [...] All benefit; all are dependent; and all will presumably feel obliged to pay” (1990:28). Med andra ord inkluderas alla samhällsklasser i tillika bidrar till det universella försäkringssystemet, men förmånerna anpassas efter individens relativa inkomstnivå. Den socialdemokratiska regimtypen är i praktiken något relativt nytt (Esping-Andersen 1990:23). Detta antyder att trots att sådana system verkar stabila när de väl etablerats, kan de vara känsliga för historiskt mer ihärdiga ideologiska förankringar.

2.4 Välfärd i Sverige

Svallfors och Tyllström (2017) förklarar att Sverige under en lång tid var känt för att ha den mest robusta fackföreningsrörelsen och det starkaste socialdemokratiska partiet i världen, och utgjorde därav en osannolik kandidat för privatiseringar av välfärdsstaten. Sedan 1980-talet har den svenska välfärden genomgått en omvälvande förändring med alltmer privatiseringar och avregleringar (ibid.). Författarna menar att det tidigare starkt rotade svenska folkhemmet, som karaktäriseras av den socialdemokratiska traditionen och en stark välfärd, gradvis har ersatts av en mer marknadsliberal inriktning. Trots att staten fortfarande finansierar en betydande del inom områden som sjukvård och skola, har privata, vinstdrivande aktörer fått en allt större roll (ibid.). Den ökade privatiseringen inom den svenska välfärdssektorn har enligt Svallfors och Tyllström (2017) inträffat med en exceptionell hastighet, och varit en påtaglig förändring ur ett internationellt perspektiv.

Riksdagsvalet 1991 resulterade i en förlust för Socialdemokraterna, och anses även representera ett ideologiskt skifte för väljarna—från socialism till marknadsekonomi—där en mer klassbaserad konflikt ersattes av andra mer multifacetterade intressekonflikter (Svallfors 1995:54). En

kombination av ökad social rörlighet, globalisering, och individualisering banade väg till ett samhälle där klasstillhörighet förlorade sin roll som en bas för identitet och intressen (ibid.). På 90-talet utvecklades även en ny välfärdslogik som kallas det sociala investeringsperspektivet, som syftar till att använda välfärdssystemet som ett verktyg för att förbättra effektiviteten av mänskliga resurser (Morel, Palier & Palme 2011). Socialpolitik skulle därmed betraktas som ett medel för att höja produktiviteten och därigenom främja ekonomisk utveckling (ibid.).

Stödet för välfärden hos den svenska befolkningen har emellertid förblivit stabilt trots omfattande privatiseringsprocesser (Svallfors 1995; Svallfors & Tyllström 2017; Lapidus 2019). Svallfors och Tyllström (2017), samt Lapidus (2019) uttrycker förvåning över hur begränsad oppositionen varit mot privatiseringstrenden i Sverige, och argumenterar för att det inte finns tydliga positiva effekter av privatisering. I stället har denna utveckling resulterat i en ökad segregation där de med bättre ekonomiska förutsättningar tenderar att välja privata alternativ, medan de med mindre ekonomiskt kapital förlitar sig på den offentliga välfärden. Den allmänna opinionen är i regel kritisk till privatiseringar och vinster i välfärden, men ökad lobbyism och påverkan från aktörer som till exempel företagsexperter har pådrivit privatiseringarna (Svallfors & Tyllström 2017; Lapidus 2019). Arbetsgivare har effektivt gynnats av att den svenska politiken frångått sin korporativistiska struktur till förmån för en mer diffus lobbyistisk spelplan (Svallfors & Tyllström 2017:14f). Ett exempel som Lapidus (2019:193) presenterar är Sverigedemokraterna som, efter flera samtal med företagsexperter, ändrade sin ståndpunkt från att ha varit emot till att vara för vinster i välfärden. Detta trots att majoriteten av deras väljare har en kritisk ståndpunkt till privatisering och vinster i välfärden. Denna fråga har skapat en betydande diskrepans mellan konservativa och högerorienterade partier och dess väljare. Även inom socialdemokratin återfinns marknadsliberala åsikter om vinster i välfärden, trots att ideologiskt orienterade socialdemokrater och den breda opinionen starkt motsätter sig detta (ibid.).

2.4.1 Attityder till välfärd

Svallfors (2011; 2012) menar att attityder gentemot välfärdsstaten och andra offentliga institutioner är viktiga att undersöka eftersom de i stora drag utgör vår samhällsordning, och kan kartlägga huruvida befintliga sociala ordningar är legitima eller inte. En sådan analys är även viktig eftersom allmänheten både mottar välfärden, samt är dess finansiär. Vid en analys av attityder till

välståndspolitik i Europa är migration en central aspekt (Svallfors 2012). Svallfors (2012:1f) förklarar att Europa har genomgått omvälvande demografiska förändringar de senaste årtionden, med stora politiska och ekonomiska förändringar, stor arbetslöshet, och framför allt en ökad internationell migration. Under de senaste åren har den ökande etniska och kulturella mångfalden i Europa resulterat i en ökande oro i samhället kring huruvida denna utgör ett hot mot välfärdsstatens legitimitet (Svallfors 2012:3). Författaren belyser att en betydande del av välfärdsstatens princip bygger på upprätthållandet av tydliga gränser mellan befolkningen, som ska omfattas av välfärdsstatens skydd (och uppmanas att finansiera den), och de som är utomstående. Detta har lett till stora åsiktsskillnader som handlar om vem som har rätt att ta del av välfärden och vem som inte har det, men också hur omfattande välfärdspolitiken bör vara (ibid.). Den etniska splittringen av till exempel USA och de resulterande svårigheter som uppstått i upprättandet av en universell välfärdsstat har framhållits som framtidens problem även för europeiska välfärdsstater (ibid.).

Migration är en viktig aspekt när man undersöker attityder till välfärd men det finns även andra sociala faktorer som är viktiga att ta i beaktning. Svallfors, Kullin och Schnabel (2012:159) framhåller ålder och klass som två centrala delar av social stratifiering vilka bör inkluderas vid en undersökning om attityder till välfärd. Välfärdsstaten ses ofta röra sig kring en klasskonflikt eftersom den i praktiken fördelar resurser bland befolkningen. Men välfärdsstaten kan också tolkas som ett system byggt på ett generationellt kontrakt där de arbetande försörjer de yngre och de äldre (ibid.), vilket diskuteras vidare i avsnitt 2.5. En betydande skillnad mellan ålder och klass vad gäller stöd för välfärd är att det senare är mer konsekvent: arbetare hyser i regel ett högre stöd för en omfattande välfärdspolitik jämfört med egenföretagare eller personer med högre löner (Svallfors, Kullin & Schnabel 2012:181f). Åldersmönstren är däremot mer varierande och i de fall det finns skillnader, följer de inte alltid samma riktning utan kan peka åt olika håll (ibid.). Till exempel är äldre i Schweiz mindre positiva än yngre vad gäller offentliga välfärdsansvar, medan äldre i Danmark hyser högre stöd än unga för familjepolitik. Om det finns åldersskillnader i attityder till välfärd, förtydligar Svallfors, Kullin och Schnabel (2012:181f) verkar de vanligtvis bero på nationella särdrag snarare än en tydlig systematik. Detta tyder på, fortsätter författarna, att frågan om ålder är mindre benägen att i framtiden bli en viktig social klyfta när det handlar om välfärdspolitik (ibid.:182). Däremot inte sagt att åldersfrågan är oväsentlig och inte kan skilja sig i

specifika politikområden, men: “such differences do not translate into sharply different and systematic views about government responsibilities” (Svallfors, Kullin & Schnabel 2012:182).

Vidare förklarar Svallfors, Kullin och Schnabel (2012:182) att det inte finns några indikationer på att frågan om välfärdspolitik skulle leda till starkare ålderskonflikter, även om Europas befolkningar successivt blir äldre. Författarna förväntar sig ett slags “automatisk åldersmobilitet”, vilket skiljer denna sociala klyfta från andra, såsom klass, kön och etnicitet (ibid.). Åldersgrupper är även sammanlänkade i sociala konstellationer som i familjen eller i olika nätverk, och äldre uppfattas även som välförtjänta av hjälp (ibid.). Dessa olika faktorer gör framväxten av “ålderspolitik” mindre trolig.

I en rapport undersöker Stefan Svallfors (2011) svenskarnas åsikter om socialförsäkringarna och välfärdsstaten från 1980-talet till 2010. Kön, ålder och klass kan samtliga vara upphov till intressekonflikter, och eftersom människor är i behov av välfärd i olika hög utsträckning, förväntar sig Svallfors (2011) att stödet för välfärd skiljer sig åt. Hos kvinnor och män skiljer stödet för välfärd åt. Eftersom kvinnor oftare har en svagare marknadsposition än män är de i regel mer beroende av välfärd (ibid.:25). Avseende kollektiv finansiering av socialförsäkringarna skiljer sig stödet mellan klasserna, där arbetare hyser ett högre stöd än de med en starkare marknadsposition och högre löner (ibid.:28f). Vidare visar rapporten att ålderskillnaderna faktiskt är större än klasskillnaderna. Den äldre befolkningen uttrycker kontinuerligt ett högre stöd för kollektiv finansiering än yngre, framför allt när det gäller pensionerna, vilket är föga förvånande (ibid.). Eftersom äldre även är mer positiva till kollektivt finansierade socialförsäkringar kan det enligt Svallfors (2011:29) konstateras att det alltså inte bara rör sig om simpel “åldersegoism”. Om så vore fallet hade man förväntat sig att äldre uttryckte mindre stöd för kollektivt finansierade socialförsäkringar eftersom de personligen oftast inte har nytta av sjuk- och arbetslöshetsförsäkringar (ibid.).

Annika Westberg (2004) undersöker stödet för välfärd i Sverige hos just unga. Hon presenterar att unga hyser ett högre stöd för välfärd än äldre. Det vill säga motsatsen till vår hypotes för denna uppsats, men också en annan slutsats än den Svallfors (2011) visar i sin rapport. Westberg (2004) förklarar att det finns två teoretiska perspektiv som är gällande vid forskning om såväl attityder som ungdomar. Antingen har ungas attityder till välfärd att göra med en etableringsfråga—det vill säga vilken livsfas unga befinner sig i och att de ofta inte hunnit etablera sig i samhället på samma

vis som äldre. Unga kan därför antas vara mer positiva till en omfattande välfärd eftersom de själva kan sägas befinna sig i en risksituation. Det andra perspektivet framhåller att individualismen och tilltagande prestationskrav är resultatet av fundamentala förändringar i samhället. Enligt detta perspektiv, menar Westberg (2004), är det rimligt att ungas attityder gentemot välfärd sviktar i jämförelse med äldre. Westberg (2004) förkastar det senare alternativet eftersom studien visar att unga faktiskt var mer positiva till välfärd än äldre.

2.5 Det generationella kontraktet

Enligt det generationella kontraktets princip stöder människor inte bara egennyttig politik utan även politik som är fördelaktig för andra åldersgrupper (Birnbäum et al. 2017). Pensioner och annan välfärdspolitik som gynnar äldre förlitar sig kanske mer än andra på detta generationella välfärdskontrakt (Svallfors 2008:381). När de väl ratificerats omfördelar socialpolitiska riktlinjer monetära resurser, inte endast mellan fattiga och rika, utan även mellan generationer. De definierar även viktiga ramverk för identitetsskapande och samhällseliga intressen. Utvecklingen av sådana riktlinjer är på så vis tätt sammanbunden med processer genom vilka särskilda intressen tar form bland centrala aktörer i samhället (Birnbäum et al. 2017:31). Således påverkar välfärdsstater, på grund av dess sociala konsekvenser, sätten på vilka medborgare samordnar sig och kollektivt agerar, bildar intressegrupper, samt påverkar målsättningarna för politiska aktörer (ibid.).

Under medborgarskapets utveckling på 1900-talet följde expansionen av sociala rättigheter i samma riktning som den evolutionära logiken och den historiska utvecklingen av civila och politiska rättigheter under föregående århundraden (Birnbäum et al. 2017:9). *Civila* rättigheter handlar särskilt om likhet inför lagen, medan allmän rösträtt är central för utvecklingen av *politiska* rättigheter. Avgörande för *sociala* rättigheter är att de ger människor de resurser som krävs för att effektivt kunna utöva sina civila och politiska rättigheter. Utöver utbildning och sjukvård erkändes inkomstomfördelning, inklusive pensioner och arbetslöshetsförmåner, som väsentliga instrument för att minska ojämlikheter kopplade till ett kapitalistiskt samhälle (Birnbäum et al. 2017:9).

Trycket ökar kraftigt på olika former av inkomstfördelande system—familjen, marknaden och välfärdssystemet—då baby-boomer-generationen börjar gå i pension samtidigt som västvärlden idag ser rekordlåga födelsetal (Birnbäum et al. 2017:1). Det betyder att antalet människor i

arbetsför ålder kommer behöva försörja betydligt fler per person under de kommande decennierna än tidigare (ibid.). Välfärdsstater är utformade för att jämna ut riskerna över livet och innebär generellt sett att vuxna i arbetsför ålder är nettobidragsgivare medan unga och äldre är nettomottagare. Men när befolkningen åldras tenderar de åldersrelaterade obalanserna att öka, där de i sina bästa arbetsår förväntas betala mer skatter för att finansiera vård och statliga pensioner för en större äldre befolkning (Green 2017:83). Vidare förklarar Svallfors, Kullin och Schnabel (2012:164f) att det finns en möjlig problematik ur ett demografiskt perspektiv som handlar om beroendeförhållandet mellan de som arbetar och andelen äldre i befolkningen. Detta tenderar att generera mer spänning mellan olika åldersgrupper, exempelvis i frågan om riktlinjerna för välfärdens prioriteringar. Det är troligt att ålderskonflikter kan förvärras i välfärdsstater med en generös välfärd gentemot äldre, eftersom det blir kvar mindre resurser åt de unga och personer i arbetsför ålder (ibid.).

Ovanpå dessa demografiska förändringar har västvärlden sett en stagnerande ekonomisk tillväxt och kontinuerligt höga nivåer arbetslöshet, samt en förändring i ekonomiska riktlinjer och olika sätt att bemöta social ojämlikhet på nationell nivå till följd av utvecklingen av neoliberala idéer (Birnbaum et al. 2017:1). Generellt sett förväntar man sig att förmögenhet blir mer ojämnt fördelad över tid, bland vuxna generellt, över åldersgrupper och inom varje åldersgrupp (Green 2017:11). Samtidigt, om den totala mängden privat förmögenhet ökar, kommer även nyare generationer att ackumulera mer kapital totalt sett över sin livstid och därmed blir genomsnittligt rikare än sina föräldrar (ibid.). Emellertid skulle en ohållbar offentlig skuld kunna tvinga fram en förändring i politiska beslut, vilket kan resultera i att nya generationer måste betala av skulder som äldre generationer ådragit sig, vilket i så fall skulle leda till generationella minskningar av förmögenhet (ibid.). Allt detta är avhängigt socialpolitisk beslutsfattning, särskilt politik som rör beskattning och social omfördelning (Green 2017:83). Reikhoff (2020:515) visar att även om fokuset på äldre generationer i välfärdspolitik har minskat i många europeiska länder, har detta inte nödvändigtvis undergrävt det generationella kontraktet. Det har snarare skett ett balansskifte i preferenserna till fördel för en politik som också gynnar yngre generationer.

Sociala (medborgerliga) rättigheter är enligt Birnbaum et al. mer eller mindre stabila över tiden och föremål för förhandlingar och förändringar (2017:34). Författarna menar att villkoren för dessa

rättigheter inte bara påverkas av strukturella faktorer, utan att de därutöver är starkt kopplade till maktorienterade konflikter mellan olika aktörsgupper (ibid.). Resonemang kring rättvisa och välfärdsstaternas bärighet är centrala aspekter i detta avseende då ett eventuellt implicit samförstånd i frågan om resursfördelning sannolikt är kraftigt beroende av socialpolitikens legitimitet bland centrala intressegrupper i samhället (ibid.). Det är inte bara klassbaserade motsättningar och könsrelaterade maktförhållanden som har potential att påverka socialpolitiken. Utsträckning i vilken överlappande generationer anser att fördelningen av åldersrelaterade sociala rättigheter är rättvis kan också förväntas påverka hur välfärdsstater och områden för socialpolitik organiseras (Birnbaum et al. 2017:34). Medan rollen för klassbaserad konflikt och allianser mellan klasser inom socialpolitiken, liksom den könsbaserade fördelningen av sociala rättigheter, har fått betydande akademisk uppmärksamhet, har det varit mindre vanligt att analysera välfärdsstater ur ett generationellt perspektiv. Birnbaum et al. menar att välfärdsstater både strukturerar och struktureras av generationella relationer (ibid.). Ur detta perspektiv svarar åldersrelaterade sociala rättigheter också mot olika angelägenheter inom frågor om social jämlikhet och rättvisa mellan generationer, något som inkluderar medborgarnas benägenhet att acceptera eller stödja olika åldersrelaterade resurskrav (ibid.).

2.6 Högerpopulismens framväxt

Under de senaste decennierna har framväxten av radikala högerpartier och rörelser inneburit en betydande politisk omvälvning i många demokratiska länder. Sverige har länge ansetts vara unikt eftersom det, fram till Sverigedemokraternas inträde 2010, inte fanns några företrädare för extremhögern i riksdagen (Elgenius & Wennerhag 2018:146). Inglehart och Norris (2016) presenterar två olika teorier som söker förklara orsakerna bakom högerpopulismens framväxt i många västerländska samhällen. Den första handlar om ekonomisk osäkerhet, och den andra teorin—som författarna hävdar har störst förklaringskraft—kallas *Cultural Backlash* och syftar till att den högerpopulistiska vågen kan ses som en reaktion mot de senaste årens progressiva värderingsskifte.

Det finns ett stort empiriskt stöd för ekonomisk ojämlikhet som en orsak till högerpopulismens framväxt: populistiska krafter har en bra grogrund i samhällen där de sociala klyftorna ökar (Inglehart & Norris 2016:2). Detta, menar Inglehart och Norris (2016:2), är en konsekvens av den

nyliberala ekonomiska politiken som utmynnar i ekonomisk globalisering, osäkra förhållanden på arbetsmarknaden, ökad migration och avreglerad social välfärd. De som faller mellan stolarna i det marknadsliberala samhället—det vill säga de som är lågutbildade, lågavlönade och arbetslösa—är ofta mottagliga för nationalistisk och xenofobisk retorik som motsätter sig etablissemangen och skapar en tydlig antagonist. Det skapar en uppdelning mellan “vi” och “dem”, där “dem” (ofta invandrare) beskylls för ekonomiska osäkerheter (ibid.:2).

Inglehart och Norris (2016:3) hävdar däremot att högerpopulismens framväxt inte bara kan förklaras av ekonomisk ojämlikhet, utan det finns en viktig kulturell aspekt. Även statsvetaren Cas Mudde påpekar att enbart ekonomiska faktorer inte tillräckligt förklarar uppkomsten av populism, eftersom populistiska partier har etablerats i länder som Sverige och Danmark där det finns hög social trygghet (Inglehart & Norris 2016:12). *Cultural Backlash*-teorin, fortsätter Inglehart och Norris (2016:3) bygger på en så kallad tyst revolution (“silent revolution”) som syftar till kulturella förändringar som skett sedan andra hälften av 1900-talet: från höga nivåer av social trygghet i västerländska samhällen till en intergenerationell förskjutning mot postmaterialistiska värden som mångkulturalism och kosmopolitism. Detta genererade ett ökat stöd för vänsterliberala partier, samt progressiva rörelser som engagerar sig i klimatet, mänskliga rättigheter och jämlikhet (ibid.). Dock gav en sådan progressiv värdeutveckling samtidigt upphov till en kulturell motreaktion som strävar tillbaka mot mer traditionella och konservativa värden. Denna motreaktion återfinns främst bland de som känner sig hotade av den progressiva utvecklingen vad gäller status och privilegium, men också de som vill ha tillbaka de traditionella normerna (ibid.). Inglehart och Norris (2016:4) förklarar att stödet för populistiska partier i Europa främst finns bland den äldre generationen, de lågutbildade skikten, de religiösa, samt etniska minoriteter.

Tidigare forskning visar att högerpopulistiska partiets framväxt kan ses som en konsekvens av eller en reaktion mot den ökade andelen migranter och flyktingar i Europa (Inglehart & Norris 2016:15). Xenofobin som följde spelade populistiska partier i händerna. Däremot, hävdar Inglehart och Norris (2016:15), är xenofobin bara en del av en bredare kulturell motreaktion, främst hos äldre generationer. Populistiska högerpartier bygger ofta sin retorik på nostalgi och ett mytomspunnet “golden past”, vilken tilltalar den äldre befolkningen (ibid.).

Inglehart och Norris (2016:26) skriver vidare att “age is a significant predictor of voting support, with younger voters proving less likely to vote for populist parties than older generations”, med anledning av att äldre känner sig mer hotade av de nya progressiva kulturella värderingarna än yngre. Statsvetaren Armin Schäfer (2021) motsätter sig starkt slutsatsen att den äldre generationen till högre grad än yngre, till följd av en kulturell motreaktion, skulle vara mer benägna att rösta på högerpopulistiska partier. Schäfer (2021) hävdar snarare att det förefaller tvärtom—att den yngre befolkningen tenderar rösta på högerpopulistiska partier i högre grad än äldre. Han erkänner emellertid att kulturella faktorer är viktiga att ta i beaktning men betonar att de inte förklarar hela bilden avseende populismens framväxt. Schäfer (2021:1977) förklarar att eftersom Inglehart och Norris (2016) argumenterar för att populism främst finns hos den äldre befolkningen, kan det missvisande nog ses som ett temporärt problem där de yngre kommer att ersätta den äldre gruppen med sina socialliberala värderingar. Schäfer hävdar att detta är en förenklad och felaktig slutsats som saknar empiriskt stöd: “Older cohorts are more likely to hold somewhat less culturally liberal values, but they are not more likely to endorse populist values and are actually less likely to vote for populist or authoritarian-populist parties” (2021:1978). Alltså är den centrala problematiken i Inglehart och Norris studie, enligt Schäfer (2021), att de kopplar generationella förändringar som en kulturell förklaring till högerpopulistiska partiets framgång. Schäfer hävdar att denna koppling är svag, om inte obefintlig. Han understryker att social och ekonomisk ojämlikhet starkt korrelerar med högerpopulismens framväxt, men bortser inte från att kulturella aspekter spelar en roll (2021:1979). Schäfer ifrågasätter även Inglehart och Norris (2016) empiriska underlag, och menar att de överdrivit de kopplingar som visar att äldre skulle vara mer benägna än yngre att rösta på högerpopulistiska partier: “The difference is a matter of degree rather than principle, so that older cohorts are somewhat less liberal rather than socially conservative” (2021:1981). Han menar att det är långsökt att hävda att yngre och äldre grupper är polariserade (ibid.), och understryker att yngre faktiskt är mer benägna än äldre att rösta på populistiska partier (ibid:1989).

2.7 Ungas politiska deltagande och röstningsmönster

I sin forskning om röstningsmönster hos unga vuxna påpekar Schmuck och Matthes (2014) att denna åldersgrupp har en ökad benägenhet att påverkas av högerpopulistiska partiets kampanjer och reklam. Det beror delvis på att unga människor oftast inte har etablerade partipreferenser och

därmed utgör en målgrupp som är mer tillgänglig för sådana budskap (ibid.:1579). Högerpopulistiska partier i Europa har även en tendens att särskilt rikta sina budskap mot unga (ibid.). Schmuck och Matthes (2014:1580) förklarar att kampanjer som riktas mot unga ofta fokuserar på attityder gentemot invandring, och presenterar ökad invandring som en orsak till svårigheter och konkurrens på arbets- och bostadsmarknaden—en marknad som redan är svår att komma in på. Denna bild bygger främst på ekonomiska svårigheter, där invandrare pekats ut som boven. Unga befinner sig ofta i en prekär situation: “Therefore, it is not surprising that RWPP [Right Wing Populist Parties] increasingly aim to address young voters and that a significant ratio of young people support populist parties and movements” (ibid.:1581).

I artikeln “The kids are alt-right” publicerad i den brittiska tidningen *The Critic* skriver Milbank (2023):

The Left’s new obsession with “anti-racism” and individualism saw both class politics and anti-globalisation fall away. Right-wing populist movements far more coherently linked the flow of global capital with the mass movement of people, and framed both as an attack on national identity. Where the Left failed, the nationalist Right succeeded in capitalising on young Europe’s anger (Milbank 2023)

Om känslor av apati, ointresse, okunskap, och alienation från det politiska systemet ökar bland unga invånare, som García-Albacete undersöker, och därutöver om denna förmodade apati och alienation är till följd av ett generationsbyte (García-Albacete 2014:3), är frågan vilka livsbetingelser som kännetecknar denna nya generation av samhällsmedborgare tillika politiska aktörer. García-Albacete (2014:3) belyser att medan ungdomar har porträtterats som apatiska, misstänksamma och avogsamma mot demokratiska institutioner, ointresserade av offentliga angelägenheter och av att anstränga sig kollektivt, så har de även hyllats för deras starka samhällsengagemang och civila deltagande. Författaren föreslår att yngre generationer i högre grad eventuellt ställer sig mer kritiska till politikens, och således de demokratiska institutionernas, förmåga att svara på de problem som förestår i jämförelse med andra forum för agens och uppslutning. Sakfrågesspecifika grupper utanför politikens sfär kan upplevas som potentiellt mer slagkraftiga då de snabbare kan uppnå önskade resultat än vad politikens långsamma procedurer och oändliga debatterande kan (ibid.). På så vis antar García-Albacete att unga inte egentligen är mindre engagerade i samhället, eller på något sätt bryr sig mindre om aktuella frågor, men att man

har kommit att ifrågasätta de demokratiska institutionernas förmåga att komma till bukt med dessa frågor. García-Albacete (2014:4) menar att oenighet råder angående förklaringarna till unga människors politiska beteende. Den vanligaste förklaringen är att lågt deltagande bland unga människor är resultatet av en mer utbildad, informerad och mindre respektfull medborgarskara, som därutöver ställer högre krav på och utmanar representativa institutioner. Enligt denna tes har medborgarnas politiska handlingsutrymme breddats; många har påstått att unga människor inte är politiskt apatiska, utan helt enkelt föredrar att engagera sig just via alternativa kanaler snarare än traditionella institutioner (ibid.).

García-Albacete belyser även mer pessimistiska perspektiv som finner stöd i nivåerna av politiskt intresse, politiskt stöd, politisk kunskap och förtroende för institutioner. Författaren belyser att vissa forskare har pekat på nya generationers cynism eller apati för att förklara varför medborgare deltar betydligt mindre nu än för några decennier sedan. Denna andra gren av litteraturen kopplar också en sjunkande väljaraktivitet till en sjunkande känsla av medborgerlig plikt hos unga människor. Enligt denna gren bär politikens dynamik ansvaret för att medborgare är mindre intresserade och allt mer misstänksamma eller apatiska, särskilt i relation till att politiken har reducerats till en tävling i marknadsföringsstrategier, till de begränsningar inom inhemskt politiskt beslutsfattande som globaliseringen medför, en ökande misstro till följd av korrupsionsskandaler, och—i unga människors fall—till den politiska elitens misslyckande med att ta itu med unga människors intressen. Många har därför föreslagit att unga människor inte har vänt ryggen åt politiken, utan att de har blivit bortglömda (García-Albacete 2014:4). Författaren tydliggör att nya generationer i västerländska demokratier har blivit alltmer fränkopplade från den politiska processen. Medan dessa teorier presenterar diametralt motsatta teser och slutsatser är de ense på en punkt: det sker en pågående generationell transformation i det västerländska samhället (García-Albacete 2014:212)

2.8 Studiens relevans

Det pågår omvälvande politiska förändringar i Sverige som måste undersökas. Sammantaget kan vi se att den existerande forskningen, som vi presenterat, brister i täckning vad gäller unga människors röstningsmönster och deras stöd för välfärdsfrågor. Vår analys av tidigare forskning

och teori visar att det finns meningsskiljaktigheter i frågan om orsakerna till förändringar i attityderna gentemot välfärdsstaten samt unga människors politiska röstningsmönster och syn på sociala försäkringar. Dessa frågor är av betydelse eftersom en djupare analys av ungas röstningsmönster och deras inställning till social välfärd kan ge oss en större förståelse för den politiska utvecklingen. Uppsatsen har således inomvetenskaplig relevans då den bidrar till den pågående vetenskapliga diskussionen om ämnet, och kan även ses som en grund för vidare forskning (Esaiasson et. al. 2017:32). Uppsatsen har även en utomvetenskaplig relevans, då den är aktuell inom både politiska och samhällsliga sammanhang (ibid.).

3 Metod

I det följande avsnittet kommer vi att presentera och diskutera varje metodologiskt steg på en övergripande nivå, med fokus på den data på vilken studien är grundad samt analysmetoden som används för att belysa korrelationen mellan ungas politiska val och deras syn på välfärdsstaten. Vi kommer huvudsakligen presentera och förklara de metodologiska steg, överväganden och beslut som används i vår analys. Den data som används för undersökningen, och hur den har kategoriserats och behandlats för att möjliggöra genomförandet av analysen, behandlas löpande i dataanalysen (se avsnitt 5).

3.1 Metodologiska avvägningar, analysmodell och material

Kvantitativa metoder, specifikt statistiska analysmetoder, används för att samla större mängder observationer, från vilka generaliseringar och breda slutsatser kan dras. Medan detta sker på bekostnad av utrymmet för *kausala* sambandsanalyser, samt på möjligheten att svara på frågor som *varför?* och *hur?*, erbjuder sådana metoder robusta och systematiska tillvägagångssätt för att belysa riktade samband och utifrån dessa analysera bredare förändringar i samhället (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018:138).

I samband med varje riksdagsval sammanställer SVT ett röstningsunderlag som baseras på vad 12 000 respondenter uppger att de har röstat, vilket erbjuder omfattande data för att kunna generalisera denna fördelning på hela populationen, det vill säga alla invånare i Sverige. Därutöver

sammanställer Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) i samband med varje riksdagsval resultatet av skolvalet, vilket möjliggör för oss att analysera även ungdomars röstningsmönster över tid. Denna statistik används som bakgrund mot vilken analysens resultat kontextualiseras, men har ingen mer betydande roll än så för studien i sin helhet.

Vi har valt en statistisk analysmetod eftersom vi studerar breda strömningar i samhället som inte enkelt kan fångas med kvalitativa metoder. Inom sociologin används vanligen regressionsanalys för att undersöka och kvantifiera potentiella samband mellan sociala faktorer. Multipel regressionsanalys (MRA) tillåter ett systematiskt urval av variabler som bidrar till analysen. Detta tillvägagångssätt säkerställer konstruktionen av en mer pragmatisk modell som fångar de väsentliga relationerna som till exempel driver ideologiska förändringar, utan att införa onödig komplexitet (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018:305). Detta främjar en klarare tolkning av de drivande krafterna bakom ideologiska förändringar. Denna studie har på grund av begränsningar i omfattning avgränsats till att undersöka en specifik punkt i tiden. Därutöver ligger den systematiska naturen av MRA till grund för studiens reproducerbarhet.

Denna uppsats använder sig av och analyserar data från 2020 från den tionde rundan av ESS (European Social Survey). Dessa sammanställs av ESS ERIC, ett akademiskt, transnationellt samarbete i Europa. Dessa undersökningar grundar sig på en slumpmässig urvalsmetod i samhällsstudier och som grundar sig på frågor om respondenternas bakgrund och demografi. Därför kan enkätresultaten användas och analyseras med hjälp av statistiska metoder för att approximera populationens åsikter och uppfattningar om samhället, politik och beslutsfattandeprocesser. I denna studie har en avgränsning gjorts till den del av undersökningen som behandlar Sverige. Runda 10 av ESS innehåller relevanta återkommande moduler som behandlar attityder till välfärd. Därför har vi tagit studiens beroende variabel från denna. Studien avgränsar analysen till unga människor i Sverige då vi är primärt intresserade av unga människors attityder till välfärden. Därför har studiens fokala oberoende variabel hämtats från samma runda av ESS. Esping-Andersen och Sarasa (2002:9) understryker att "some cohorts are historically lucky, others less so", vilket betonar betydelsen av vilken tid man föds in i och de institutioner och samhällsnormer som är inflytelserika vid olika livsfaser. MRA möjliggör även inkludering av

kontrollvariabler, vilket hjälper oss att ta hänsyn till potentiella falska samband som skulle kunna förvränga förhållandet mellan oberoende och beroende variabler. Kontrollvariabler introducerades för politisk tillhörighet, inkomstnivå, kön, samt attityder till invandring. Modellen i sin helhet gör det slutligen möjligt att belysa den del av variansen i utkomstvariabeln som *inte* kan föras tillbaka på våra oberoende variabler och således förklaras av andra faktorer än de analysen testat för.

Operationalisering samt bearbetning av samtliga variabler i analysen presenteras som tidigare nämnt i dataanalysen (se avsnitt 5) i den ordning de behandlas.

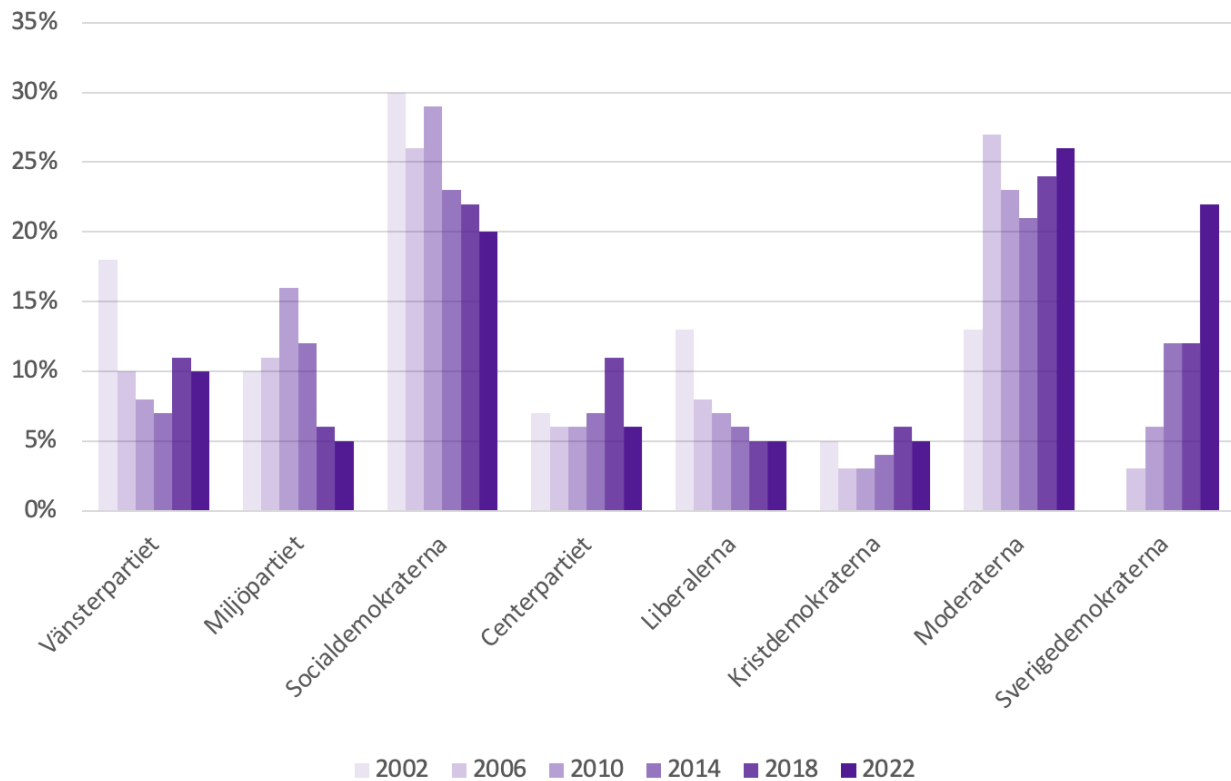
4 Bakgrund

I detta avsnitt kommer vi att presentera unga svenskars röstningsmönster, samt hur det har förändrats över tid. Vi har använt data från valen som ägde rum mellan 2002 och 2022. På SVT:s hemsida presenteras resultat från Valundersökningen som ger en detaljerad bild av hur olika åldersgrupper har röstat. Vi fokuserar särskilt på ålderskategorin 18–21 år, eftersom denna bäst motsvarar det åldersspann som datasetet för studiens egen analys har delats in i. Skolvalen organiseras av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), tidigare känd som Ungdomsstyrelsen, och hålls i samband med riksdagsvalen. Skolvalet ger oss insikt i hur ungdomar i åldern 13–18 år skulle ha röstat om de hade fått delta i riksdagsvalet. I detta kapitel illustreras två diagram. Det första belyser hur förstagångsväljare (18–21 år) röstat i riksdagsvalen 2002–2022, och det andra presenterar resultaten från skolvalen 2006–2022. På grund av bristande statistik visas inte resultaten från skolvalet 2002.

4.1 Valstatistik för riksdagsvalet och skolvalet 2002–2022

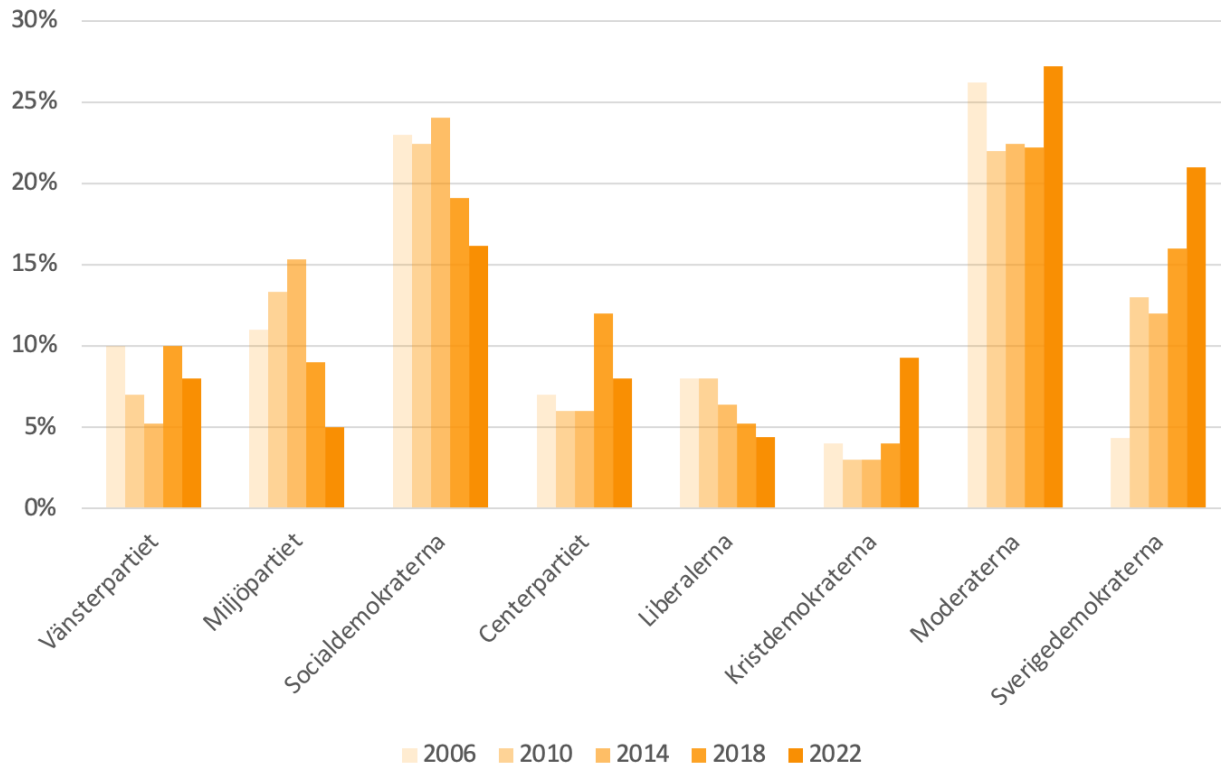
I figur 4.1 nedan kan vi se valresultatet bland väljare som är 18–21 år gamla i riksdagsvalen 2002 till 2022. Vi kan se att stödet för Liberalerna (L), Vänsterpartiet (V), Miljöpartiet (MP) och Socialdemokraterna (S) minskat sedan 2002, samtidigt som stödet för Kristdemokraterna (KD) och Centerpartiet (C) varit relativt stabilt. Anmärkningsvärt är Sverigedemokraternas (SD) framgång, som 2006 fick 3 % för att sedan öka till 22 % valet 2022. Moderaterna (M) är det största partiet

bland unga med 26 % valet 2022, och har legat på över 20% sedan valet 2006, då de fick ett rejält uppsving från 13% valet 2002.

Figur 4.1. Valresultat 18–21 år. Källa: SVT 2022

I figur 4.2 nedan illustreras resultaten från skolvalen 2006–2022. Även här kan vi se en stark framgång för SD som vuxit från 4% 2006 till 21% 2022, samt en nedgång för S och MP sedan valen 2014. Även stödet för L har minskat sedan 2010. Stödet för både V och C minskade 2018 till 2022. Stödet för M och KD gick kraftigt upp det senaste valet.

Figur 4.2. Resultat från skolvalet, åk 7–9 samt gymnasiet. Källa: MUCF (2022), MUCF (2018), MUCF (2014), Ungdomsstyrelsen (2010), Skolval2006 (2006)

5 Dataanalys

I detta avsnitt presenteras samt diskuteras resultaten av studiens regressionsanalys löpande.

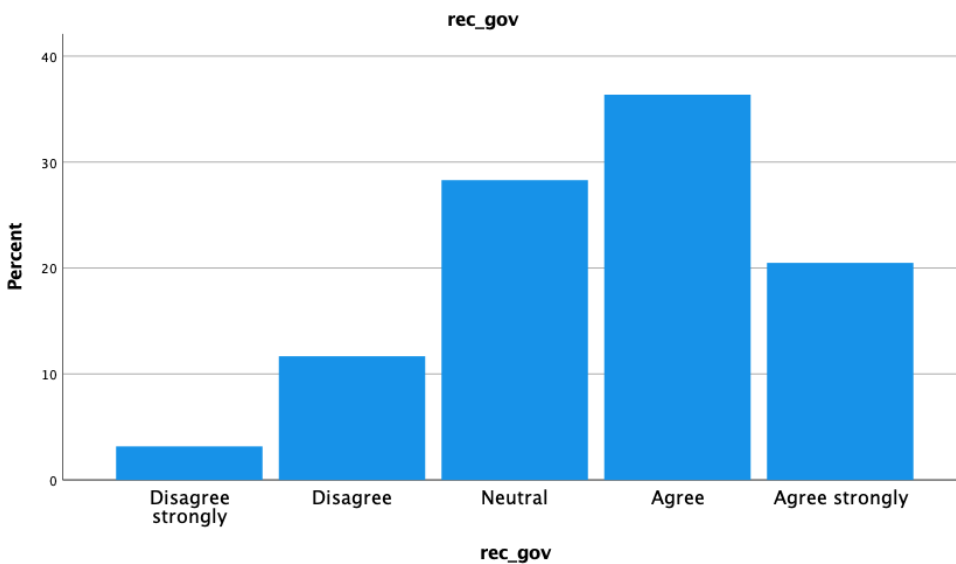
5.1 Beroende variabel

Eftersom en av välfärdsstatens huvudsakliga funktioner är att omfördela resurser, inkomst, och kapital använder vi denna variabel som ett mått på stödet för välfärden. Detta stöd är i sin tur ett lämpligt mått på ideologiska förändringar i samhället då graderingen inom stödet för välfärden kan omsättas i generella ideologiska representationer i enlighet med Esping-Andersens (1990) typologisering av välfärdsregimerna. Välfärdsattityder utgör en central aspekt av den moraliska ekonomin, där föreställningar om ömsesidiga rättigheter och skyldigheter i ett samhälle kommer

till uttryck (Svallfors, 2012). Enligt Mettler och Soss (2004:61) påverkar offentlig politik och politiska institutioner, liksom andra aspekter av den sociala miljön, sätten på vilka individer förstår sina rättigheter och skyldigheter som medlemmar av en politisk gemenskap. Idén om en moralisk ekonomi pekar på att människors uppfattningar om sociala relationer styrs av normativa idéer om reciprocitet, rättvisa, skyldighet och ansvar, och inte bara av snäva egenintressen. Uppfattningen om strukturell ojämlikhet är slutligen nära relaterad till det socialdemokratiska, skandinaviska välfärdsregimen, med hög avkommodifiering och stark statlig intervention (Staerklé, Likki & Scheidegger 2012:103).

Den tionde rundan av ESS inkluderar en variabel där respondenterna ombeds svara på i vilken utsträckning staten bör reducera skillnader i inkomstnivå ("Government should reduce differences in income levels"), där 1 motsvarar att staten bör arbeta för att jämna ut skillnader i inkomstnivå ("Agree strongly") och 5 motsvarar att staten inte alls bör arbeta för att jämna ut skillnader i inkomstnivå ("Disagree strongly"). För att tydligare kunna utläsa och presentera sambanden i analysen har denna variabel kodats om till en numerisk variabel, kallad "rec_gov", där ordningen är omvänd.

Uppsatsens beroende variabel (y) används på så vis som ett mått på stödet för välfärdsstaten. Fortsättningsvis kommer vi omväxlande diskutera denna variabel som stödet för välfärdsstaten eller stödet för välfärden. Spridningen i variabeln visualiseras i histogrammet nedan. Variabeln innehåller 2161 giltiga svar och har 18 interna bortfall. Variabeln följer en ordinalskala med ett medelvärde på $\sim 3,6$ ($=3.5923$), vilket är aningen lägre än medianen och modalvärdet 4. Eftersom variabeln innehåller en skala mellan 1 och 5, och 3 således är att betrakta som neutralt (vilket stämmer överens med svarsalternativet "Neutral" i den ursprungliga variabeln i ESS10_SE), betyder ett medelvärde på ~ 3.6 att det i stickprovet finns stöd för välfärdsstaten, men att detta stöd ej är att betrakta som starkt. Standardavvikelsen är 1.037 vilket visar på en relativt stor spridning med tanke på att variabeln innehåller endast fem skalsteg totalt. Fördelningen är dock förhållandevis centrerad runt medelvärdet vilket histogrammet nedan belyser.

Figur 5.1 Stapeldiagram över fördelningen i den beroende variabeln *rec_gov*

Genom att utföra ett normalitetstest på uppsatsens beroende variabel, vilken visualiseras i en Normal P-P plot (se Bilaga 1) och i ett histogram över residualernas fördelning (se Bilaga 2), samt kontrollera för heteroscedasticitet (se Bilaga 3), kan vi utgå från att antagandet att residualerna är normalfördelade stämmer, och att det med andra ord inte finns ett problematiskt antal uteliggare i datasetet (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018:360f, 367f).

5.2 Oberoende variabler

I detta avsnitt beskrivs och diskuteras studiens oberoende variabler i den ordning de har adderats till studiens regressionsanalys (MRA).

För att isolera effekten av just ung ålder på stödet för välfärdsstaten, samt undersöka huruvida studiens fokala samband kvarstår när det utsätts för ytterligare kontrollvariabler, gjordes en hierarkisk multipel regressionsanalys. Med hänvisning till sociologisk praxis, samt till teoretiska resonemang kring faktorernas förmodade inverkan, vilka presenteras löpande i relation till varje variabel, kontrollerar vi för ett flertal ytterligare indikatorer utöver specifikt ung ålder. Dessa

kontrollvariabler—politisk tillhörighet, inkomstnivå, kön, attityder till invandring—inkluderas eftersom studiens utgångspunkt är att ett samhällsfenomen alltid sker i en kontext av många samverkande sociala fenomen och orsaksmekanismer (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018:356). Vi testar alltså effekten av totalt sex olika sociala faktorer på stödet för välfärdsstaten, vilka därutöver kommer hjälpa oss att isolera effekten av just ung ålder på vår utkomstvariabel gentemot kontrollvariablerna.

Inledningsvis kontrollerar vi om det sammantagna sambandet mellan utkomstvariabeln och samtliga oberoende variabler i MRA är signifikant genom att göra en variansanalys; ett så kallat ANOVA-test. ANOVA utvärderar a) den totala variationen i data och delar upp den i två komponenter: variation mellan grupper och variation inom grupper, b) bedömer om de observerade skillnaderna i gruppernas medelvärden är större än vad som skulle förväntas utifrån slumpen, och c) redogör för slumpmässiga variationer eller fel inom varje grupp, vilket gör att den kan upptäcka signifikanta skillnader mellan grupper (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018:243). Detta gör det möjligt att bedöma om dessa skillnader sannolikt beror på mer än enbart slumpen (ibid.:243). Vårt ANOVA visar att samtliga steg i vår MRA är signifikanta (Sig. = <0.001). Detta betyder att vi kan vara 99.9% säkra på att sambanden mellan vår utkomstvariabel och våra oberoende variabler inte är ett resultat av slumpen.

Därutöver gjordes ett VIF-test (Variance Inflation Factor) för att kontrollera för multikollinearitet, vilket visar utsträckningen i vilken variablerna var och en för sig eller gruppvis är inbördes korrelerade (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018:364). Detta test visar att samtliga oberoende variabler ligger på godtagbara nivåer av multikollinearitet (VIF-faktor=<2.5): politisk tillhörighet (1.234), inkomst (1.072), kön (1.048), attityder till invandring (1.241), samt äldre (1.299) och ung (1.276). Vi kan därför vara säkra på att dessa inte korrelerar med varandra i en sådan utsträckning att det skadar den statistiska modellen som sådan. Materialet på vilket analysen grundas är således att betrakta som tillförlitligt.

I kommande avsnitt, som innehåller presentationen och analysen av studiens oberoende variabler, kommer vi att genomgående utgå från de *ostandardiserade koefficienterna (B)* hos var och en av variablerna i den ordning som de adderas till MRA. De ostandardiserade koefficienterna ger

korrelationerna i just de enheter variabeln faktiskt mäts i, till skillnad från de standardiserade koefficienterna där samtliga variabler anpassas till samma standardiserade mätinstrument. De standardiserade koefficienterna (β) ger en tydligare bild av inbördes styrkeförhållanden mellan variablerna och vi diskuterar i slutet av detta avsnitt dessa värden för att se vilken faktor som påverkar mest. Fram till dess kommer dock de ostandardiserade koefficienterna stå i fokus, eftersom variablerna diskuteras var och en för sig.

5.2.1 Politisk tillhörighet som oberoende variabel

I första steget i MRA kontrollerar vi för hur respondenterna har placerat sig själva på höger-vänsterskalan. Denna faktor borde utifrån vår analys av tidigare forskning (Svallfors 2012) fungera som ett mått på stödet för välfärdsstaten eftersom stödet för välfärden har visat sig vara tätt sammanbundet med politisk åskådning. Vi har inkluderat denna variabel för att undersöka hur mycket av variansen i vår beroende variabel som kan föras tillbaka på politisk åskådning samt för att undersöka hur variabeln ung påverkas av en variabel som vi antar har en avsevärt högre inverkan på människors stöd för välfärdsstaten.

Vi använder variabeln “Placement on left-right scale”, som är en rangordnad ordinalskala hämtad ur ESS10_SE (2023). Denna visar svarsfördelningen över var respondenterna placerar sig själva på en elvgradig vänster-högerskala där noll motsvarar vänster (“left”) och tio höger (“right”). Denna variabel kommer konsekvent att benämnas som politisk tillhörighet i analysen. Vår initiala MRA får ett förhållandevis högt R^2 -värde: 0.259. Detta värde omsätter vi i procent och kan då konstatera att 25,9 procent av variansen i vår utkomstvariabel kan föras tillbaka på denna kontrollvariabel. Med andra ord finns det ett starkt samband mellan politisk tillhörighet och hur lågt eller högt stödet för välfärdsstaten är, vilket stämmer överens med vår hypotes som vi tidigare har styrkt empiriskt: att stödet för välfärdsstaten är tätt sammanbundet med politisk åskådning. Vi kan därutöver titta närmare på det ostandardiserade betavärdet för att ta reda på huruvida sambandet är negativt eller positivt. Detta värde indikerar lutningen som linjen x har om man hade visat den matematiska funktionen, som ligger till grund för varje MRA, som en graf. Vår ostandardiserade betakoefficient (B) för politisk tillhörighet är $B=-0.200$, vilket betyder att stödet för välfärden sjunker ju mer höger man är.

5.2.2 Inkomstnivå som oberoende variabel

Den liberala välfärdsregimen (Esping-Andersen 1990) förespråkar en välfärdsmodell som tillhandahåller endast de mest basala sociala försäkringarna och utöver detta låter marknaden bestämma och tillhandahålla utbudet av privata sociala försäkringar utifrån efterfrågan. Detta resulterar i höga krav på medborgarnas egen betalningsförmåga vilket gör liberala välfärdsmodeller väsentligen till en fråga om ekonomisk klasstillhörighet. Därför används inkomstnivå som ett heuristiskt mått på ekonomisk klasstillhörighet i analysen. Utbildningsnivå brukar också ofta inkluderas i mått på klasstillhörighet i en bredare bemärkelse, där man tar även sociala och kulturella former av klasstillhörighet i beaktning, men våra tidiga statistiska tester gjorde gällande att utbildningsnivå inte är en signifikant indikator på just stödet för välfärden. Detta skulle kunna bero på att välfärdsstaten är och uppfattas som en ekonomisk apparat vars huvudsakliga funktion är att omfördela inkomst i enlighet med de socialdemokratiska principerna (Esping-Andersen 1990). Vi kan på så vis anta att även inkomstnivå bör ha en substantiell effekt på stödet för välfärden, inte minst eftersom det finns ett inbördes samband även mellan inkomst och politisk åskådning.

I det andra steget av vår MRA lägger vi till en variabel, hämtad ur ESS10_SE, som heter "Household's total net income, all sources". Denna variabel kommer fortsättningsvis att benämnas som inkomstnivå. Med denna variabel förändras vårt R^2 -värde till 0.295 (R^2 Change = 0.032), vilket är en ökning med 3,2 procentenheter. Vår MRA förklarar hittills 29,5 procent av den totala variansen i vår beroende variabel. 70,5 procent av den totala variansen förklaras dock fortfarande av andra faktorer som vi ännu inte kontrollerat för. Förändringen i vårt R^2 -värde är emellertid inte överraskande, då vi utifrån tidigare forskning kunde anta att inkomstnivå skulle ha en effekt på stödet för välfärden. Vi kan därutöver konstatera att betavärdet för denna variabel ($B=-0.192$) är negativt. Vi kan alltså förvänta oss att stödet för välfärdsstaten sjunker ju högre inkomst man har. Lutningen påverkas inte lika tydligt av inkomstnivå som av politisk tillhörighet, men är ändå relativt kraftig med tanke på att sociala fenomen påverkas av en mängd olika faktorer som ofta gör varje faktors individuella påverkanskraft relativt svag.

5.2.3 Kön som oberoende variabel

Kön är en central aspekt av social stratifiering och bör därför inkluderas som en kontrollvariabel. Tidigare forskning visar att kön är en betydande faktor i attityder till välfärden (Svallfors 2011). Vi har använt variabeln "Gender" i ESS10_SE som har svarsalternativen "Male" (1) och "Female" (2). Denna variabel kommer fortsättningsvis att benämnas som kön. Kön är en binär variabel och kan därför användas som oberoende variabel i en MRA (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018:320). För att variabeln ska kunna användas i regressionsanalysen har den emellertid behövt kodas om till en dummyvariabel, kallad `dummy_female`, där kvinna har kodats som 1 och man (som blir referensgrupp) som 0. Med andra ord kontrolleras här för hur stödet för välfärdsstaten påverkas av könstillhörighet.

Regressionsanalysens tredje steg inkluderar variabeln kön och ger det nya R^2 -värdet 0.301, det vill säga 30,1 procent. R^2 -värdet ökar med endast 0,6 procentenheter jämfört med föregående steg i regressionen vilket betyder att stödet för välfärden inte påverkas i någon anmärkningsvärd utsträckning av könstillhörighet. Däremot är koefficienten för kön positiv ($B=0.166$), vilket, eftersom värdet visar effektskillnaden gentemot referenskategori, betyder att det förväntade stödet för välfärdsstaten är starkare bland kvinnor än hos män.

5.2.4 Attityder till invandring som oberoende variabel

Den fjärde kontrollvariabeln i denna studie utgörs av ett index på attityder till invandring. Detta index består av tre variabler hämtade ur ESS10_SE: "Immigration bad or good for country's economy", "Country's cultural life undermined or enriched by immigrants", och "Immigrants make country worse or better place to live". Samtliga variabler använder sig av ordinalskalor som utgörs av elva inbördes skalsteg från 0 till 10, där 0 representerar "Worse place to live" och 10 motsvarar "Better place to live". Eftersom variablernas skalor är utformade på samma sätt har de direkt kunnat sammanställas till ett index över generella attityder till invandring enligt formeln $(a+b+c)/3$. Denna indexvariabel kommer härnäst benämnas som attityder till invandring. Med denna vill vi undersöka om och i så fall hur mycket attityder till invandring påverkar stödet för välfärdsstaten.

Om indexvariabeln är starkt korrelerad med de ursprungliga numeriska variablerna med vilka indexvariabeln har skapats kan det uppstå problematiska nivåer av multikollinearitet. Därför

testades denna variabel i en separat linjär regressionsanalys. Denna visar att indexvariabeln är starkt korrelerad med de tre variabler av vilka den består, vilket inte är överraskande då samtliga mäter ungefär samma typ av fenomen. En närmare analys av kollinearitetsdiagnostiken visar att VIF-värdena för samtliga ursprungliga variabler ligger mellan cirka 2,6 och 3,5, vilket överstiger det kritiska värdet för VIF-faktorn = 2.5 (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018:364ff). Detta stöds ytterligare av F-testet, vilket används för att urskilja signifikansen hos förändringen i R^2 -värdet i sig (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018:189), som vid införandet av denna variabel gav utslag för att R^2 -värdet inte förändras lika signifikant (Sig. F Change=0.027) som de tidigare kontrollvariablerna (Sig. F Change=<0.001). Då attityder till invandring inte utgör studiens fokala samband, utan endast en kontrollvariabel, undergräver detta inte analysens validitet i stort. Därför väljer vi att ändå testa för denna, men tar höjd för variabelns inneboende problematik.

Denna variabel visar de minst signifikanta värdena hittills när den läggs till i regressionsanalysen med en förändring av R^2 -värdet på 0,2 procentenheter. Detta ger ett totalt R^2 -värde på 0.303, det vill säga 30,3 procent. Detta steg i regressionsmodellen är som tidigare nämnt signifikant ($P=<0.001$), men korrelationen mellan attityder till invandring och politisk tillhörighet är nästan dubbelt så stark (-0.397) jämfört med stödet för välfärden (0.221). Att politisk tillhörighet och attityder till invandring har med varandra att göra är inte överraskande. Högerpopulismens framväxt har sina rötter i den kraftigt ökande invandringen till Europa under det senaste årtiondet vilket har resulterat i ett kraftigt balansskifte inom svensk politik (Inglehart & Norris 2016). Vi kan fastslå att attityder till invandring har en försumbar inverkan på stödet för välfärden vilket stöds ytterligare av den förhållandevis svaga koefficienten $B=0.019$. Även om lutningen är svagt positiv, vilket innebär att det förväntade stödet för välfärden ökar om man är positivt inställd till invandring, står detta resultat i kontrast till Schäfers (2021) tes att social och ekonomisk ojämlikhet starkt korrelerar med högerpopulismens framväxt.

5.2.5 Ålder som oberoende variabel

I det senaste riksdagsvalet 2022 fick de borgerliga partierna majoritet bland förstagångsväljare, sedan röstningsstatistiken började föras 1991 av Sveriges Televisions vallokalsundersökning (Valu). Även bland gymnasieelever i det skolval som utgick tidigare samma år, 2022, fick de borgerliga partierna majoritet (MUCF). Därför har vi valt att fokusera på ungdomars och unga

vuxnas röstningsmönster. Inom områden som statsvetenskap, politisk sociologi och beteendeforskning har det bedrivits omfattande forskning kring det som kallas generationella effekter, det vill säga effekter som sträcker sig över och mellan olika generationer (Birnbäum et al. 2017; Green 2017). Denna studie är emellertid intresserad av ett åldersspann som ramar in övergångsperioden mellan skoltiden och vuxenlivet. MUCF poängterar att definitionen av ungdom kan variera och inkludera allt från en 13-åring i högstadiet till en ung vuxen på 29 år med egen bostad. I svensk ungdomspolitik ligger huvudfokus vanligtvis på åldersspannet 13–25 år (Ungdomsstyrelsen 2010). I Sverige är det målgruppen för ungdomspolitik 13 till 25 år, medan den målgrupp som definieras i de riktlinjer (vitboken) som är vägledande för det europeiska samarbetet kring ungdomspolitik är 15 till 25 år (Ungdomsstyrelsen 2010). Därför har vi valt att undersöka stödet för välfärdsstaten hos svenskar som är mellan 15 och 25 år.

Eftersom studiens fokala samband är effekten av ålder på stödet för välfärdsstaten har vi använt variabeln “Age of respondent” i ESS10_SE (2023). Denna variabel har kodats om till en ny variabel, kallad `rec_age`, där respondenternas åldrar har indelats i en grupperad kvotskala. Denna variabel utgörs av tre kategorier: ung (15-25 år), medelålder (26-45 år), och äldre (45 år och uppåt). Vi gjorde denna indelning för att isolera effekten av ungdomars och unga vuxnas påverkanskraft på stödet för välfärdsstaten. Från dessa kategorier har två dummyvariabler skapats: `dummy_ung` och `dummy_äldre`. I den första har kategorin ung i `rec_age` kodats som 1 och resterande som 0, och i den senare har kategorin äldre kodats som 1 och resterande som 0. Denna uppdelning har gjorts för att kunna jämföra hur mycket av variationen i utkomstvariabeln som kan föras tillbaka på variabeln ung och dessutom belysa eventuella skillnader i effekt jämfört med åldersgruppen äldre. Ålderskategorin medelålder har ej fått en egen dummyvariabel då det antal dummyvariabler som krävs alltid är en färre än antalet kategorier på den grupperade variabeln (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018:320). Denna kategori blir på så vis en referenskategori, det vill säga den kategori som de övriga kategorierna jämförs mot.

Denna del av analysen är uppdelad i två steg då studien testar för dessa två ålderskategorier separat. I regressionsanalysens femte steg inkluderas variabeln äldre vilket ger det nya R^2 -värdet 0.313, en förändring i R^2 -värdet med 0.010. Analysen kan med andra ord hittills föra tillbaka 31,3 procent av variansen i utkomstvariabeln på den ackumulerade förklaringskraften hos de oberoende

variablerna. Koefficienten för variabeln äldre är $B=0.216$ vilket inte är överraskande i ljuset av den omfattande forskning som har kopplat både kulturella generationella betingelser och åldersbaserade behovsfaktorer till nuvarande äldre generationerna i Sverige (Svallfors 2011; Svallfors, Kullin & Schnabel 2012), vilka båda bidrar till ett positivt förväntat stöd för välfärdsstaten hos denna åldersgrupp.

I regressionsanalysens sjätte och slutgiltiga steg inkluderas ålderskategorin ung, vilken är studiens fokala oberoende variabel. Mot bakgrund av både tidigare forskning, som pekar på marknadsliberala vindar i hela Europa och på förändringar i ungas beteende som politiska aktörer (García-Albacete 2014), och av utvecklingen i unga svenskars partipolitiska skiftning mot de borgerliga och högerpopulistiska partierna under de senaste tjugo åren (SVT 2022, MUCF), förväntar vi oss att stödet för välfärdsstaten påverkas negativt när vi testar för denna variabel. När denna variabel testas tillsammans med övriga oberoende variabler ges det nya R^2 -värdet 0.319, en relativt låg ökning om 0,007 enheter. Variabeln bidrar med andra ord inte anmärkningsvärt till hela regressionens ackumulerade förklaringskraft. Däremot är koefficientens lutning för denna variabel negativ, med ett värde på $B=-0.303$. Detta stödjer studiens mothypotes, nämligen att det finns ett negativt stöd för välfärdsstaten bland unga svenskar. Vi kan på vis förkasta studiens nollhypotes, att ålder har en konstant eller positiv inverkan på stödet för välfärdsstaten.

5.3 Avslutande resultatdiskussion

Trots att regressionen innehåller flera oberoende variabler får den slutgiltiga modellen som inkluderar samtliga oberoende variabler det relativt höga R^2 -värdet 0.319. Det betyder att 31,9% av variansen i stödet för välfärdsstaten kan föras tillbaka på de oberoende variablerna. Det är värt att beakta att 68,1% av variansen förpassas till residualen och att majoriteten (cirka två tredjedelar) av variansen i utkomstvariabeln således förklaras av andra faktorer än de som studien har kontrollerat för.

Hittills har analysen fokuserat på den ostandardiserade betakoefficienten (B) för att belysa hur mycket av variansen i utkomstvariabeln som kan förklaras av respektive oberoende variabel. Eftersom, till exempel, variabeln politisk tillhörighet består av en elvgradig skala medan analysens

dummyvariabler endast innehåller två eller tre svarsalternativ, och fördelningen av datapunkter inom respektive variabel på så vis blir olika utspridd, blir effekten på politisk tillhörighet lägre än vad man kan anta att den egentligen är. För att nyansera jämförelsen av de oberoende variabelernas koefficienter tittar vi även på de *standardiserade* koefficienterna (β) för samtliga oberoende variabler i studiens slutgiltiga MRA. När man skall tolka styrkan hos koefficienterna i relation till varandra jämförs emellertid numeriska variabler för sig och dummyvariabler (då de ersätter kategoriska variabler) för sig. Detta då koefficienten för en numerisk variabel representerar förändringen i den beroende variabeln för varje hel enhetsförändring i den variabeln medan koefficienten för dummyvariabler endast representerar effekten av den högre kategorin (dvs. värdet 1) på utkomstvariabeln jämfört med den lägre kategorin (dvs. värdet 0). Denna del av analysen fokuserar som tidigare nämnt endast på det sista steget i regressionen och kommer därför inte gå in djupare på förändringarna av koefficienterna mellan regressionsanalysens olika steg.

De standardiserade koefficienterna för analysens tre numeriska variabler är $\beta=-0.458$ för politisk tillhörighet, $\beta=-0.185$ för inkomstnivå, och $\beta=0.048$ för attityder till invandring. Dessa värden visar att den relativa förväntade förändringen i stödet för välfärden är betydligt högre för politisk tillhörighet än vad den ostandardiserade koefficienten indikerar. En närmare granskning av korrelationsdiagnostiken bekräftar att politisk tillhörighet korrelerar i högre grad med utkomstvariabeln jämfört med resterande oberoende variabler. Att så är fallet är inte överraskande då politisk åskådning och ideologisk tillhörighet i allmänhet har avsevärt mycket större inflytande på tilltron eller misstron till statliga inskränkningar i samhället och på den fria marknaden jämfört med kön och ålder. De standardiserade respektive ostandardiserade koefficienterna för inkomstnivå och attityder till invandring förändras inte nämnvärt relativt till varandra.

Resterande variabler är dummyvariabler och behandlas som en grupp. De standardiserade koefficienterna för dessa förändras inte heller nämnvärt relativt till varandra: kön ger $\beta=0.082$, äldre ger $\beta=0.058$, och ung ger $\beta=-0.093$. Den negativa effekten hos variabeln ung på vår beroende variabel, vilken dessutom är kraftigare än de positiva effekterna hos de kvarstående två variablerna, är för oss analysens mest anmärkningsvärda fynd. Vi kan konstatera att variabeln ung förklarar relativt lite av variansen i stödet för välfärdsstaten med en förändring i R^2 -värdet med 0,7

procentenheter. Däremot kan vi fastslå att sambandet mellan variabeln ung och stödet för välfärdsstaten faktiskt är negativt och signifikant.

6 Diskussion

Vi har i denna uppsats analyserat det skiftande politiska landskapet i Sverige och den unga befolkningens röstningsmönster, samt stödet för och attityder till välfärdsstaten.

Frågeställningarna är följande:

- Hur ser stödet ut för välfärdsstaten bland unga människor i Sverige?
- Vilka faktorer kan påverka ungas röstningsmönster?

Denna studie har presenterat tidigare forskning där vi började med att introducera skiftet från klasspolitik till identitetspolitik för att sedan presentera GAL-TAN-skalan. Efter det togs Esping-Andersens (1990) teori om välfärdsregimer upp, följt av en redogörelse av hur Sveriges välfärdsystem har utvecklats mot en mer marknadsinriktad modell. Vidare analyserades hur stödet gentemot välfärden ser ut. Avsnittet fortsatte med en genomgång av högerorienterade partiers framväxt, samt ungas politiska engagemang. Även det generationella kontraktet presenterades. Studiens frågeställning fordrade ett kvantitativt tillvägagångssätt vilket mynnade ut i en statistisk analysmetod.

Studiens analys utgjordes av en multipel regressionsanalys (MRA) som testade för politisk tillhörighet, inkomstnivå, kön, attityder till invandring, samt ålder. Samtliga steg i MRA låg på den högsta signifikansnivån ($P < 0.001$) vilket till 99,9 procent säkerställer att sambanden i analysen inte orsakats av slumpen. Resultatet av analysen gör gällande att de oberoende variablerna redogör för endast 31,9 procent av variansen i stödet för välfärdsstaten. Den relativt höga residualen på 68,1 procent indikerar att en betydande del av variansen i stödet för välfärdsstaten förblir oförklarad av de variabler som denna studie kontrollerat för. Detta understryker komplexiteten i det fenomen som undersöks, vilket tyder på att andra faktorer utöver de som beaktas i analysen bidrar till individers stöd för välfärdsstaten. Residualen belyser behovet av att undersöka faktorer som inte inkluderades i den nuvarande modellen, som vidare kan ha en meningsfull inverkan på stödet för

välfärdsstaten. Det kan handla om ytterligare sociokulturella, historiska eller kontextuella variabler som kan ha en inverkan på individers uppfattningar och preferenser i frågan om välfärdsstatens syfte och funktionalitet.

Resultaten av denna analys visar att det förväntade stödet för välfärdsstaten bland unga svenskar—studiens fokala samband—är negativt, medan det förväntade stödet är positivt hos äldre. Vi kan därmed förkasta nollhypotesen, att ålder inte har någon effekt på stödet för välfärdsstaten. Däremot bidrog varken ålder, kön eller attityder till invandring i någon högre utsträckning till analysens ackumulerade förklaringskraft i förhållande till politisk tillhörighet och inkomstnivå. En liten förändring i R^2 -värdet antyder att analysens fokala oberoende variabel endast bidrar marginellt till variansen i den beroende variabeln, i förhållande till det som redan fångas upp av tidigare variabler. Det centrala fyndet i denna studie är att sambandet mellan ung ålder och stödet för välfärden är negativt.

Vår studie har skett mot bakgrund av de politiska skiftningarna bland unga i Sverige, samt inom kontexten för det teoretiska ramverk på vilket studien bygger. Det kan från en teoretisk ståndpunkt konstateras att det har skett en förändring vad gäller ungas stöd för välfärd sedan 2004, då Westbergs studie publicerades. Westbergs resultat visade, i motsats till vårt, att unga hyser ett högre stöd för välfärd. Däremot ligger vår analys i linje med Svallfors (2011) resultat. Detta verkar desto rimligare i ljuset av röstningsstatistiken från SVT samt MUCF, vilken visar att de borgerliga partierna successivt har vunnit mark bland unga svenskar. Denna studie har därutöver belyst förhållandet mellan ideologiska rörelser och olika typer av välfärdssystemets utformning och funktionalitet (Esping-Andersen 1990; Svallfors 2012), vilket indikerar att stödet för välfärdsstaten, så som det ser ut nu, förändras i enlighet med förändringar på den politiska spelplanen. Vi kan däremot inte dra några välgrundade slutsatser kring *varför* de yngre generationerna utifrån vår analys visar ett negativt stöd för välfärdsstaten. Vi menar emellertid att våra resultat, i ljuset av den teoretiska splittringen som råder inom befintlig forskning, indikerar att unga som politisk aktörsgrupp genomgår en förändring i både stödet för välfärden och i röstningsmönster, och att detta är en utveckling som fordrar ett bredare empiriskt underlag och ytterligare teoretisering.

Tidigare forskning menar även att invandringen i Sverige, och i Europa i stort, har skapat en splittring i frågan om vem som ska inkluderas i det allmänna välfärdssystemet och inte (Svallfors 2012). Om så är fallet borde attityder till invandring ha en mer påtaglig effekt på stödet för välfärdsstaten. I vår analys är detta samband nästintill obefintligt, till skillnad från vissa av de tidigare studier på vilka denna undersökning bygger (Jfr Inglehart & Norris 2016; Svallfors 2012). Om stödet för välfärdsstaten sjunker skulle det kunna vara så att det inte har med den ökade invandringen att göra utan i så fall utvecklingen av andra allmänna intressen eller farhågor. Även om stödet för välfärdsstaten och attityder till invandring inte korrelerar i någon nämnvärd utsträckning i vår analys kan vi inte vara säkra på att detta resultat betyder att de inte påverkar varandra på andra sätt än vad vi kan redogöra för. Eftersom den ursprungliga variabeln i ESS10_SE, på vilken vår oberoende variabel baseras, mäter inställningen till huruvida staten borde reducera skillnader i inkomstnivåer, det vill säga jämna ut socioekonomiska skillnader, kan det vara så att vår analys inte fångar upp splittringen i frågan om vilka som bör inkluderas i den universella välfärden som viss forskning menar kan vara resultatet av just den ökande etniska mångfalden i Sverige, och i Europa i stort.

Utifrån vår statistiska analys kan vi inte med säkerhet svara på vilka potentiella orsaker som kan ligga bakom ungas förändrade röstningsmönster, men det finns teoretiska perspektiv som behandlar dessa förändringar i samhället. Svallfors och Tyllström (2017), samt Lapidus (2019) betonar att stödet för en offentlig social välfärd fortfarande är generellt högt i Sverige och att allmän opinion i regel motsätter sig avregleringar och privatiseringar av denna. Ett av ungdomspolitikens viktigaste syften är att förbättra ungas levnadsförhållanden (Ungdomsstyrelsen 2010). Dagens unga vuxna befinner sig emellertid i en prekär livsfas där de ännu inte hunnit komma på egna ben, och många står inför utmaningen att hitta bostad och arbete på en redan ansträngd marknad (Matthes & Schmuck 2014).

En möjlig förklaring Mounk (2023) presenterar kan vara vänsterns skifte från klasspolitik till identitetspolitik, vilket enligt honom har resulterat i ett misslyckande när det gäller att föra en inkluderande politik. Matthes och Schmuck (2014:1580) förklarar att ungas dragning högerut sker eftersom högerpopulismen hävdar erbjuda lösningar på de problem som samhället (och unga) står inför—samt målar ut invandrare som en gemensam syndabock. De förklarar att högerpopulistiska

rörelser ofta riktar sina kampanjer och reklam till den yngre befolkningen eftersom de betraktas som mer mottagliga. Detta, förklarar författarna, beror delvis på att unga spenderar mycket tid på sociala medieplattformar, samt ofta saknar en etablerad partipreferens. Matthes och Schmuck (2014) betonar att unga kan dras in i högerpopulism via sociala medier. På liknande sätt menar Mounk (2023) att unga via sociala medier kan dras in i och/eller ställas inför identitetspolitik. Mounk förklarar att identitetspolitiken och högerpopulismen motvilligt är varandras yin och yang, och att identitetspolitiken oavsiktligt riskerar att leda väljare till högerpopulistiska rörelser. Detta, menar Mounk, grundar sig i att både identitetspolitik och högerpopulism bygger på föreställningen om ett "vi" och "dem".

Ekonomisk osäkerhet utgör också en betydande faktor som kan leda människor mot populistiska lösningar för komplexa problem (Schmuck & Matthes 2014). Schmuck och Matthes (2014:1581) förklarar att unga ofta tillhör en ekonomiskt prekär grupp, präglad av osäkerhet, vilket kan locka dem mot högerpopulismen i deras eventuella sökande efter förändring. Enligt Inglehart och Norris är det främst äldre befolkningsgrupper som står bakom en kulturell motreaktion som i sin tur stärker högerpopulismen. Denna syn ifrågasätts dock av Schäfer (2021), som menar att unga i större utsträckning än äldre rör sig mot högerpopulistiska rörelser.

Birnbaum et al. (2017:1) menar att det generationella kontraktet, vars grund vilar på att de i arbetsför ålder är villiga att finansiera de unga och äldre som är i behov av ekonomiskt stöd, är en essentiell grundsten i välfärdssamhället. Eftersom födelsetalen under de senaste decennierna har dalat kraftigt jämfört med tidigare generationer har den demografiska distributionen blivit kraftigt snedfördelad. Svallfors, Kullin och Schnabel (2012:164f) belyser att en möjlig orsak har sin grund just i beroendeförhållandet mellan de som arbetar och andelen äldre i befolkningen. Birnbaum et al. (2017) betonar även att utsträckningen i vilken åldersgrupperna anser att fördelningen av just åldersrelaterade sociala rättigheter är rättvis eller inte kan förväntas påverka hur välfärdssystemet organiseras. Detta tenderar enligt författarna att generera mer spänning mellan olika åldersgrupper. Det är troligt att sådana ålderskonflikter kan förvärras i välfärdsstater med en generös välfärdspolitik gentemot äldre, eftersom återstoden av resurser blir mindre för unga (och för personer i arbetsför ålder) (Birnbaum et al. 2017).

Avslutningsvis är det viktigt att understryka att analysen i denna studie har ett antal begränsningar och att det finns många aspekter av det undersökta fenomenet som återstår att förstå. Även om vi har kunnat identifiera och fastställa vissa samband mellan specifika sociala faktorer och det övergripande stödet för välfärden, visar analysen också att det finns ett betydande antal samband och variabler som vår analys inte förklarar. Det finns en komplexitet i sammanhanget som vår analys inte fullständigt kan avslöja, vilket innebär att det finns fler potentiella förklaringar och dimensioner av fenomenet som denna studie inte har stöd för att diskutera på ett meningsfullt sätt. Relationen mellan migrationsfrågans reella implikationer för attityderna gentemot välfärdsstaten i förhållande till marknadsliberalismens utveckling är ännu oviss. Dessutom, då vi enbart testade för en given tidpunkt, kan vi inte dra några slutsatser om orsakssamband eller om hur attityder gentemot välfärden förändras över tid och vad det säger om det politiska och ideologiska landskapet i Sverige i stort. För att undersöka om de samband och mönster i den utveckling som är föremål för vår analys är bestående över tid krävs longitudinella studier som involverar upprepade mätningar.

7 Avslutande reflektion

Sverige är det land i världen som haft fred under längst period—i över 200 år. Som land har Sverige alltså inte mött ett territoriellt hot på länge och därför inte utvecklat en patriotism på samma sätt som i många andra länder (Sunnemark 2014). Till exempel var våra nordiska grannar ockuperade under andra världskriget, och har därmed också en tydligare nationalism. I stället kan man säga att den svenska identiteten kretsar kring det omfattande välfärdsbygget som ägde rum under 1900-talet:

The ideological and rhetorical legitimizations of the [welfare] project were highly successful in creating a strong sense of national identification which meant that Sweden's self-identity became very much tied to this project. To be a Swede was to be a modern, mildly progressive member of the Folkhem and its welfare model (Sunnemark 2014:8)

I sin bok *Girig-Sverige* poängterar Andreas Cervenka (2022) att det har skett en dramatisk förändring vad gäller fördelningen av välståndet i Sverige sedan 90-talet, och förklarar att

“svenskarna är ett rikt folk, men att denna rikedom är betydligt mer ojämlikt fördelad än i många andra länder” (2022:81). Den så kallade ginikoefficienten används som ett mått för nivån på ojämlikhet i ett land, där värdet 0 betyder att alla invånare äger exakt lika mycket, och värde 1 betyder att en person äger alla tillgångar (ibid.:83). 2020 låg Sverige på 12:e plats med värdet 0,872. Även om vi jämför med andra välfärdssamhällen i väst “spelar vi i en egen liga”, och tilldelas ett högre värde än USA (0,85), Danmark (0,736), Finland (0,74) och Norge (0,785) (ibid.). Cervenka betonar att den svenska medelklassen, jämfört med andra länder, är relativt fattig. Genomsnittssvensken har förvånansvärt nog förhållandevis knappa ekonomiska resurser trots Sveriges rikedom som nation (ibid.:84)—rikedomen finns nämligen att hitta i den rikaste 0,05 promillen som tillsammans äger 16% av svenskarnas samlade nettoförmögenhet (ibid.:75). Som titeln på Cervenkas bok antyder har folkhemmet blivit “ett paradiset för de superrika”, och vad gör detta med Sveriges identitet när svenskar inte längre kan identifiera sig med det trygga folkhemmet och den starka välfärdsstaten? Är det någonting som svenskar fortfarande vill identifiera sig med?

Med tanke på de växande socioekonomiska klyftorna i samhället och utmaningar som arbetslöshet och bostadsbrist (Cervenka 2022)—som inte sällan drabbar den unga befolkningen—skulle det vara rimligt att anta att dessa skulle hysa ett betydande stöd för en omfattande social välfärdspolitik. Dock visar vår undersökning att detta inte verkar vara fallet. Hur detta kommer sig är emellertid inte helt självklart. I en svensk studie uppgav 30 respektive 42 procent av studenterna vid två stora svenska universitet att de känner oro inför framtiden, med särskild hänvisning till jobbmöjligheterna på framtidens arbetsmarknad (Saweris 2019). Denna oro är inte heller obefogad. Brown, Lauder och Ashton (2010) menar att det sker en kontinuerlig meritinflation på arbetsmarknaden världen över till följd av social överbelastning. Det ökande antalet universitetsutbildade i omlopp har tvingat arbetsgivare att höja sina inträdeskrav i ett försök att hantera strömmen av jobbsökande (ibid.). Cervenka (2022:41) belyser att även bostadsmarknaden är drabbad av stor inflation: "Uttryckt i bostadspriser har den svenska kronan förlorat 90 procent av sitt värde på 25 år". Under perioden 2005 till 2021 har priset på svenska bostäder ökat med 240% (ibid.:30). Med tanke på detta verkar det kontraproduktivt för unga att röra sig bort från de partier vars politik förespråkar en omfattande universell välfärd.

Det faktum att det sker förändringar i ungas röstningsmönster i svensk politik är åtminstone, som García-Albacete (2014) belyser, ett tecken på att institutionaliserad politik fortfarande ses som ett livskraftigt och tillgängligt forum för att åstadkomma förändring i samhället. Om det sedan har med större ideologiska förändringar i samhället eller mer åldersrelaterade och kontextspecifika faktorer att göra är ännu oklart. Vi tror emellertid att det, som García-Albacete (2014) föreslår, kan handla om att yngre generationer är mer kritiska till politikens och de demokratiska institutionernas förmåga att svara på nutidens och framtidens problem. En annan potentiell orsak som vi vill framhålla är, återigen med hänvisning till García-Albacete, en sjunkande känsla av medborgerlig plikt hos unga. Vi tror att ungas förändrade röstningsmönster och sviktande stöd för välfärdsstaten kan vara ett uttryck för just känslor av hopplöshet och hjälplöshet inför framtiden. Vi tror därutöver, vilket även García-Albacete framhåller, att de begränsningar i politiskt beslutsfattande på nationell nivå till följd av globaliseringen har bidragit till att reducera den politiska arenan väsentligen till en tävling i marknadsföringsstrategier då det finns allt mindre utrymme för omfattande förändring, vilket i sin tur kan göra unga medborgare mer misstänksamma och kritiskt inställda till politikens faktiska handlingsutrymme och förmåga att bejaka unga människors intressen. Det verkar inte helt otänkbart, som García-Albacete resonerar, att ett sådant tillstånd utgör en grogrund för cynism och apati hos nya generationer.

Cervenka sätter även vår tids stora fokus på pengar under lupp, och inte minst bland den unga befolkningen. Enligt Ungdomsbarometerns undersökning 2022 svarade 45% av de tillfrågade att det viktigaste för dem vid tidpunkten var “att tjäna pengar”—en ökning från 2020 då 36% hade samma svar (2022:217). När unga killar fick frågan hur de identifierade sig, hamnade “aktie/sparnörd” på tredje plats (ibid.). Privatekonomi och kryptovalutor framhålls som två av framtidens stora intressen. Huruvida detta är en utveckling som sker enbart till följd av en mer mångfacetterad marknad eller om det är ett uttryck för ungas vilja att säkra sin ekonomiska trygghet i framtiden är något som behöver undersökas vidare.

Eftersom den socialdemokratiska välfärdsregimen vilar på en reciprocitetsprincip, där alla gynnas tillika är beroende av välfärdssystemet, förväntas alla känna sig skyldiga att betala för den—med andra ord bibehålls skattebetalningsviljan (Esping-Andersen 1990). Lapidus (2017:125) betonar att en allvarlig konsekvens av den alltmer privatiserade och avreglerade välfärden därför blir att

skattebetalningsviljan—vilken är en förutsättning för välfärdsstatens existens—sjunker. Huruvida detta är en bidragande aspekt av det politiska skifte som sker bland unga idag är inget som har fångats upp i denna studie, men vi uppmuntrar framtida forskning att undersöka detta vidare.

Denna avslutande reflektion har belyst att det finns flera aspekter av hur unga som aktörsgrupp rör sig i det skiftande sociala och politiska landskapet som fordrar vidare utforskning och har betonat vikten av att fördjupa förståelsen av de komplexa relationerna mellan ideologiska strömningar och dess sociala och ekonomiska implikationer för hur social välfärd utformas. För att få en mer omfattande insikt i denna utveckling behöver kommande forskning rikta sig mot att kvalitativt utforska unga svenskars attityder till svensk politik och de statliga system som den förvaltar, samt identifiera ytterligare faktorer som kan påverka resultaten. Vår nuvarande analys utgör endast en grundläggande plattform för framtida forskning att försöka fylla dessa kunskapsluckor och fördjupa förståelsen av det sociala fenomenet i fråga.

Källförteckning

- Backlund, A. (2021). *GAL-TAN - Politiskt slagträ eller statsvetenskapligt analysverktyg*. [2023-11-29]
- Birnbaum, S., Ferrarini, T., Nelson, K., & Palme, J. (2017). *The Generational Welfare Contract: Justice, Institutions and Outcomes*. Cheltenham, Northampton: Edward Elgar Publishing.
- Bolin, N. (2015). *Är Sverigedemokraterna höger?* <https://maktochpolitik.wordpress.com/2015/04/27/ar-sverigedemokraterna-hoger/> [2023-12-20]
- Brown, P., Lauder, H. & Ashton, D. (2010). *The Global Auction. The Broken Promises of Education, Jobs and Incomes*. New York: Oxford University Press.
- Cervenka, A. (2022). *Girig-Sverige: Så blev folkhemmet ett paradys för de superrika*. Falun: ScandBook.
- Djurfeldt, G., Larsson, R., & Stjärnhagen, O. (2018). *Statistisk verktyglåda 1 – samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. 3 uppl., Lund: Studentlitteratur AB.
- Elgenius, G. & Wennerhag, M. (2018). The changing political landscape in Sweden: Political cleavages, actors and processes. *Sociologisk Forskning*, 55(2/3), s. 139–154. doi: 10.37062/sf.55.18187
- Esaiasson, P., Giljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5 uppl., Stockholm: Norstedts Juridik.
- Esping-Andersen, G., & Sarasa, S. (2002). The generational conflict reconsidered. *Journal of European Social Policy*, 12(1), s. 5–21. doi: 10.1177/0952872002012001560
- European Social Survey European Research Infrastructure (ESS ERIC). (2023). ESS10 integrated file, edition 3.2 [Data set]. Sikt - Norwegian Agency for Shared Services in Education and Research. doi: 10.21338/ess10e03_2 [2023-11-18]
- Garcia-Albacete, Gema M. (2014) *Young People's Political Participation in Western Europe: Continuity or Generational Change?* Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Green, A. (2017). *The Crisis for Young People: Generational Inequalities in Education, Work, Housing and Welfare*. Palgrave Macmillan. doi: 10.1007/978-3-319-58547-5
- Lapidus, J. (2019). *The Quest for a Divided Welfare State: Sweden in the Era of Privatization*. London: Palgrave Macmillan.
- Mettler, S., & Soss, J. (2004). The Consequences of Public Policy for Democratic Citizenship: Bridging Policy Studies and Mass Politics. *Perspectives on Politics*, 2(1), s. 55–73. doi: 10.1017/S1537592704000623
- Milbank, S. (2023). *The Kids are Alt-Right*. <https://thecritic.co.uk/issues/may-2023/the-kids-are-alt-right/> [2023-12-07]
- Mounk, Y. (2023). *The Identity Trap: A Story of Ideas and Power in Our Time*. New York: Penguin Press.

- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). (2014). *Skolval 2014 - slutgiltigt resultat för Riksdagsvalet*. <https://www3.mucf.se/skolval-2014/ValresultatRiksdagP74y3t.do> [2023-12-05]
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). (2018). *Skolval 2018 - slutgiltigt resultat för Riksdagsvalet*. <https://www3.mucf.se/skolval2018/ValresultatRiksdagG97PT2.do> [2023-12-05]
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). (2022). *Resultat i skolvalet 2022*. <https://www.mucf.se/resultat-i-skolval-2022> [2023-12-05]
- Morel, N., Palier, B. & Palme, J. (2011). Beyond the welfare state as we knew it? I Morel, N., Palier, B. & Palme, J. (red.). *Towards a social investment welfare state? Ideas, policies and challenges*. s. 1–30. doi: 10.46692/9781847429261.001
- Nilsson, M. (2022). *Därför röstar unga väljare höger: "Konservativ våg"* <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/darfor-rostar-unga-valjare-hoger-konservativ-vag> [2023-12-14]
- Norris, P. & Inglehart, R. (2016). Trump, Brexit, and the Rise of Populism: Economic Have-Nots and Cultural Backlash. *HKS Faculty Working Paper No. RWP16-026*. doi: 10.2139/ssrn.2818659
- Riekhoff, A-J. (2020). Pension reforms, the generational welfare contract and preferences for pro-old welfare policies in Europe. *Social Policy & Administration*, 55(4), s. 501–518. doi: 10.1111/spol.12678
- Saweris, K. (2019). *Finns det en oro inför den framtida professionen bland universitetsstudenter?* Stockholms universitet.
- Schmuck, D., & Matthes, J. (2015). How anti-immigrant right-wing populist advertisements affect young voters: Symbolic threats, economic threats and the moderating role of education. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 41(10), s. 1577–1599. doi: 10.1080/1369183X.2014.981513
- Schäfer, A. (2022) Cultural Backlash? How (Not) to Explain the Rise of Authoritarian Populism. *British Journal of Political Science*, 52(4), s. 1977–1993. doi: 10.1017/S0007123421000363
- Skolval 2006. (2006). *Resultat Från Skolval2006*. <https://web.archive.org/web/20061107171252/http://www.skolval2006.nu/page/231.html> [2023-12-05]
- Sunnemark, F. (2014). Who Are We Now Then? The Swedish Welfare State in Political Memory and Identity. *Kultura: International Journal for Cultural Researches*, (5), s. 7–16. <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hv:diva-6706>
- Staerklé, C., Likki, T., & Scheidegger, R. (2012). A Normative Approach to Welfare Attitudes. Svallfors, S. (red.). *Contested Welfare States: Welfare Attitudes in Europe and Beyond*. Stanford University Press. s. 81–118.
- Svallfors, S. (1995). The End of Class Politics? Structural Cleavages and Attitudes to Swedish Welfare Policies. *Acta Sociologica*, 38(1), s. 53–74. doi: 10.1177/000169939503800105
- Svallfors, S. (1997). Worlds of Welfare and Attitudes to Redistribution: A Comparison of Eight Western Nations. *European Sociological Review*, 13(3), s. 283–304. doi: 10.1093/oxfordjournals.esr.a018219
- Svallfors, S. (2008). The generational contract in Sweden: age-specific attitudes to age-related policies. *Policy & Politics*, 36(3), s. 381–396. doi: 10.1332/030557308X307720

Svallfors, S. (2011). *Trygg, stöttande tillitsfull? Svenskarnas syn på socialförsäkringarna*. Stockholm: Elanders Sverige AB.

Svallfors, S. (2012). Welfare States and Welfare Attitudes. I Svallfors, S. (red.). *Contested Welfare States: Welfare Attitudes in Europe and Beyond*. Stanford University Press, s. 1–25.

Svallfors, S., Kullin, J., & Schnabel, A. (2012). Age, Class, and Attitudes Toward Government Responsibilities. I Svallfors, S. (red.). *Contested Welfare States: Welfare Attitudes in Europe and Beyond*. Stanford University Press, s. 158–193.

Svallfors, S. & Tyllström, A. (2017). *Lobbying for Profits: Private companies and the privatization of the Welfare State in Sweden*. Stockholm: Institute for Future Studies.

Sveriges Television (SVT). (2022). *Väljargrupper*.
<https://www.svt.se/datajournalistik/valu2022/valjargrupper/> [2023-10-25]

Ungdomsstyrelsen. (2010). *Ungdom och ungdomspolitik – Ett svenskt perspektiv*. Stockholm.
<https://www.mucf.se/sites/default/files/2013/04/ungdom-och-ungdomspolitik.pdf>

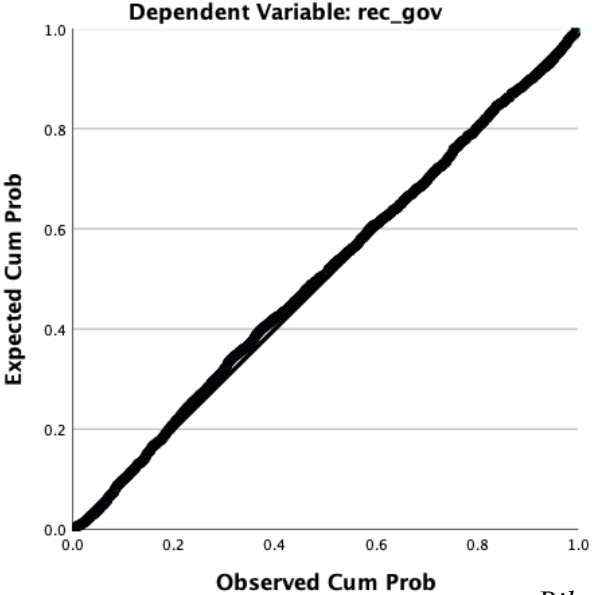
Ungdomsstyrelsen (2010). *Skolval 2010 - slutgiltigt resultat*.
<http://www2.ungdomsstyrelsen.se:8080/skolval2010/resultat.jsp> [2023-12-05]

Westberg, A. (2004). Livfas Eller Generation? Ungas attityder till välfärdsstatliga utgifter. *Sociologisk Forskning* 41(3), s. 55–73. doi: 10.37062/sf.41.19379

Appendix

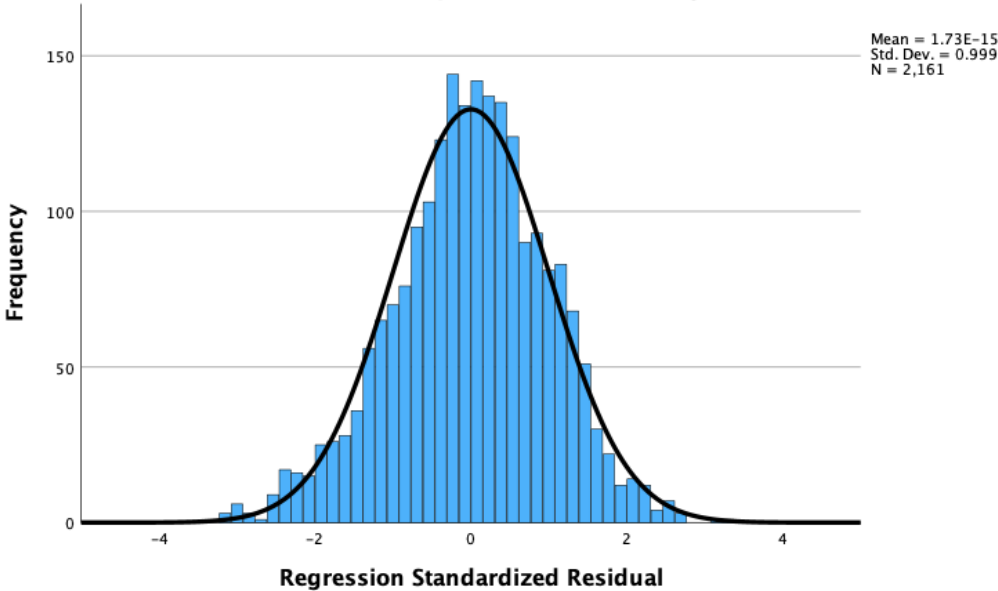
Bilaga 1

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Bilaga 2

Histogram
Dependent Variable: rec_gov

Bilaga 3

Scatterplot

Dependent Variable: rec_gov

